

แนวปฏิบัติ

การปรึกษาหารือ เพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ

Public Consultation Guideline

เอกสารนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่าง

แนวปฏิบัติ การปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ¹ (Public Consultation Guideline)

เอกสารนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่าง

¹ การปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการออกกฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบาย กับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกฎ ระเบียบ กฎหมายมากขึ้น ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม (Public Participation) มีหลายระดับตั้งแต่การรับฟังสาธารณะ (Public Hearing) การ ปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลที่เป็นผลประโยชน์หรือเป็นต้นทุนในการสนับสนุน หรือไม่สนับสนุนในการออกกฎข้อบังคับนั้นๆ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมสาธารณะ (Public Participation) เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งสามารถแบ่งผลกระทบออกเป็น 3 ระดับ คือ รุนแรง ปานกลาง และน้อย

วัตถุประสงค์

การปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือการปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนานโยบายและการออกกฎข้อบังคับ หรือกำหนดกฎหมาย กฎ ระเบียบ (Regulation)² หรือภาครัฐในฐานะผู้ออกแบบหรือวางกฎหมายหรือกฎข้อบังคับ และบังคับใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในวงจำกัด ดังนั้น จึงมีความต้องการข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อเสนอออกกฎข้อบังคับที่ออกแบบโดยภาครัฐ และใช้แทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ใช้ควบคุมพฤติกรรมของพลเมืองนั้น จะทำให้เกิดผลประโยชน์ที่แท้จริงต่อสังคมโดยรวม

การออกแบบกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ และมีวิธีการจัดการการปรึกษาหารือในเรื่องข้อเสนอการออกกฎหมายที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวปฏิบัติในการจัดการการปรึกษาหารือสาธารณะ ประกอบด้วย 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 การวิเคราะห์และวางแผนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis and Mapping)

บทที่ 3 วิธีการสร้างกระบวนการปรึกษาหารือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Methods of Public Consultation)

บทที่ 4 วิธีการดำเนินการปรึกษาหารือในวงจรรณโยบายสาธารณะ (Policy Cycle)

บทที่ 5 กรณีศึกษา

บทที่ 6 การจัดทำแผนปฏิบัติการการให้คำปรึกษา

บทที่ 7 การทำข้อตกลงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บทที่ 8 การประเมินผล

บทที่ 9 รายการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการจัดการการปรึกษาหารือสาธารณะ

บทที่ 1 ถึง 4 เป็นเรื่องข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการออกแบบกระบวนการการปรึกษาหารือ บทที่ 5 เป็นกรณีศึกษาของหลักการและกระบวนการที่ใช้บทที่ 6 ถึง 8 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการปรึกษาหารือกับประชาชน และบทที่ 9 เป็นเรื่องของรายการตรวจสอบที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่ปรากฏในทุกบท

---

² กำหนดกฎเกณฑ์ หรือกฎข้อบังคับ หรือการวางระเบียบ การออกข้อบังคับ (Regulation) หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ซึ่งมีลำดับศักดิ์ที่ไม่เท่ากัน แต่การแปลเป็นภาษาไทยครั้งนี้ จะใช้คำว่ากฎหมายแทน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 การปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือการปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) คืออะไร

การปรึกษาหารือสาธารณะ เป็นกระบวนการสืบหาข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อช่วยสนับสนุนให้ภาครัฐ มีความเข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องและมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และช่วยประเมินต้นทุนค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการออกกฎหมาย (Regulation) และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการนำข้อเสนอกฎหมายสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลการดำเนินงานของการบังคับใช้กฎหมายไประยะหนึ่งเพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรค

ความสำคัญของการปรึกษาหารือสาธารณะในกระบวนการจัดทำนโยบาย ทั้งที่เป็นกฎหมายและมีใช้กฎหมาย มีดังนี้

1.1.1 เตรียมการหรือได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากผลกระทบทางกฎหมาย ในประเด็นปัญหาที่จำเป็นต้องกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไข

1.1.2 เป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุน เพื่อให้ได้คำแนะนำเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของมาตรการ แนวทาง และนโยบายทั้งที่เป็นกฎหมาย และไม่ใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น โครงการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีระยะเวลาดำเนินการแล้วเสร็จชัดเจน เป็นต้น

1.1.3 วิเคราะห์และสังเคราะห์ (ร่าง) ข้อเสนอกฎหมาย

1.1.4 เตรียมการหรือได้รับข้อเสนอหรือได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อสะท้อนเกี่ยวกับข้อบังคับที่มีประสิทธิผล

1.1.5 เตรียมการหรือได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อสะท้อนเกี่ยวกับการใช้จ่ายหรือต้นทุนในการปฏิบัติตามข้อบังคับที่กำหนด (Compliance Cost)

การดำเนินการปรึกษาหารือสาธารณะของภาครัฐ โดยรัฐจะต้องรู้ข้อมูลและประมาณการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากข้อเสนอกฎหมายนั้นๆ ว่า คนเหล่านั้นให้การสนับสนุนหรือต่อต้าน ข้อเสนอ การออกกฎหมายเฉพาะการรับรู้ข้อมูลผลการวิเคราะห์ผลกระทบของข้อเสนอ กฎหมายต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปรากฏในเอกสารการวิเคราะห์ผลกระทบของข้อบังคับ (Regulatory Impact Analysis) เท่านั้นไม่เพียงพอ ดังนั้นรูปแบบของการดำเนินการปรึกษาหารือสาธารณะที่ดีที่สุด คือ การทำให้การปรึกษาหารือนี้ สามารถสนับสนุนการพัฒนานโยบายให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน หรือเป็นการรวมตัวหรือรวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับข้อเสนอกฎหมายนี้ ให้เข้ามาสวนเสวนา (Dialogue) กับหน่วยงานภาครัฐ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่จะมีความนึกคิดหรือความเชื่อกับข้อเสนอกฎหมายใน 2 ด้าน คือ สนับสนุน/เห็นด้วย และไม่สนับสนุน/ไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎกติกาและหรือหลักการ รวมทั้งองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความนึกคิดหรือความเชื่อของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขึ้นอยู่กับกฎกติกาหรือหลักการของกลุ่ม ส่งผลให้ความเชื่อและความนึกคิดแตกต่างกันได้ ดังนั้น การวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมาย ควรมีเนื้อหาครอบคลุมกรณีตัวอย่างหรือ ข้อมูลที่สามารถกระตุ้นความสนใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางส่วนต้องหันมาพิจารณาแนวคิดและความเชื่อเดิมใหม่ ซึ่งข้อมูลใหม่หรือกรณีตัวอย่างใหม่จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและความเชื่อเดิมๆ (สนับสนุน/ไม่สนับสนุน) ที่มีต่อข้อเสนอกฎหมาย

ดังนั้น กระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อเสนอ นโยบาย จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและข่าวสารมาสนับสนุนข้อเสนอทั้งในรูปของกฎหมายและที่ไม่ใช่กฎหมายนั้นๆว่าจะเกิดผลประโยชน์ที่แท้จริงต่อประชาชนโดยรวมหรือไม่ อีกทั้งต้องมีการวิเคราะห์และกำหนดบุคคล องค์กรธุรกิจ สถาบันและองค์กรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีข้อมูลและข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และวิจารณ์ข้อเสนอเสนอนโยบายนั้นๆ ซึ่งจะทำให้การปรึกษาหารือสาธารณะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รู้สึกมีความเป็นเจ้าของและยอมรับในกระบวนการพัฒนาและจัดทำนโยบายนี้

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ผลกระทบกฎหมายจะมีคุณภาพต่ำ หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหัวรุนแรงเข้ามาอยู่กระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ และทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบรุนแรง ไม่ปรับเปลี่ยนแนวคิดและความเชื่อที่มีต่อข้อเสนอเสนอนโยบายนั้นๆ

1.2 ทำไมการปรึกษาหารือสาธารณะหรือการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการกระบวนการจัดทำนโยบายจึงมีความสำคัญ

โดยปกติ ภาครัฐไม่ได้เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการในระบบตลาด (ยกเว้นกิจกรรมการผลิตที่รัฐเป็นเจ้าของในรูปของรัฐและรัฐวิสาหกิจเพื่อจัดหาสินค้า และบริการที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น ถนน ไฟฟ้า เป็นต้น) ดังนั้น ภาครัฐจึงมีข้อมูลที่จำกัดและไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะและขนาดขอบเขตของปัญหาเฉพาะเชิงลึกในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการแสดงหลักฐานและเหตุผลประกอบกับกำหนดกฎหมาย เพื่อสนับสนุนบทบาทของรัฐในการแทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากรัฐตัดสินใจกำหนดบทบาทเพื่อแทรกแซงตลาดบนฐานข้อมูลที่จำกัดและไม่สมบูรณ์ในการคำนวณด้านต้นทุนค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ของข้อเสนอเสนอนโยบายทั้งในรูปของกฎหมายและที่ไม่ใช่กฎหมาย จะทำให้การแทรกแซงของภาครัฐล้มเหลวได้ โดยในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ได้กำหนดไว้ว่า หนึ่งในสาเหตุของกลไกตลาดล้มเหลวคือความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งในทางปฏิบัติถ้าการกำหนดนโยบายเพื่อแทรกแซงตลาดโดยขาดการพิจารณาหรือไม่คำนึงถึงประเด็นนี้อาจส่งผลให้นโยบายของรัฐบาลล้มเหลวได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาข้างต้นสามารถควบคุมได้ หากรัฐทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ผลิต ผู้บริโภค สถาบันต่างๆ และผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นนี้ ได้แบ่งปันความรู้และข้อมูลข่าวสาร เพื่อช่วยสนับสนุนให้ภาครัฐสามารถกำหนดบทบาทของรัฐในการแทรกแซงตลาดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นจะทำให้รัฐบาลสามารถเลือกแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแทรกแซงตลาดได้ จะส่งผลให้บทบาทของรัฐในระบบตลาดสร้างผลประโยชน์ที่แท้จริงให้แก่ชุมชนได้สูงสุด

ในกรณีของการกำหนดนโยบาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มหรือบุคคลมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาที่จำกัด และต้นทุนค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลาย ดังนั้น หน้าที่หรือบทบาทของภาครัฐ คือ ต้องนำข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์และนำเสนอประกอบการประเมินปัญหา ต้นทุนและผลประโยชน์ของทางเลือกในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสมดุลและเหมาะสม เพื่อให้แน่ใจได้ว่าได้ผลลัพธ์ที่มีความเป็นไปได้ที่สุดและเกิดต้นทุนต่ำสุดต่อสังคม

กฎหมายจะเกิดประโยชน์กับบางกลุ่ม และจะเป็นต้นทุนของค่าใช้จ่ายของบางกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะในสังคมที่การแข่งขันไม่สมบูรณ์ ดังนั้นการออกกฎหมายจะวิเคราะห์ถึงผลกระทบของกฎหมายต่อข้อตกลง พันธะหรือหน้าที่ ต้นทุน อุปสรรค จำกัดทางเลือกและความเป็นอิสระ นอกจากนี้ กระบวนการจัดทำกฎหมายจะต้องโปร่งใสรับผิชอบ ตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยภาครัฐที่จะต้องแสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ว่า ผลประโยชน์ของกฎหมายจะต้องมากกว่าต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายต้องไม่เอื้อประโยชน์ต่อเฉพาะกลุ่มคนหรือบุคคล

1.3 ใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือ บุคคลที่ได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและทางอ้อมจากการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย

- 1.3.1 ภาคธุรกิจ
- 1.3.2 สมาคมทางธุรกิจ สมาคมวิชาชีพ สมาคมแรงงานลูกจ้าง ชุมชน
- 1.3.3 ผู้บริโภค
- 1.3.4 ภาครัฐ
- 1.3.5 สถาบันวิจัยและการศึกษา
- 1.3.6 สาธารณะทั่วไป

1.4 จะปรึกษาหารือกับใคร

การเลือกบุคคลหรือกลุ่มคนเพื่อปรึกษาหารือที่สำคัญจะต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นและลำดับขั้นของการพัฒนานโยบาย กฎหมายมี 3 ชนิดหลัก ได้แก่ กฎหมายที่ครอบคลุมทุกภาคเศรษฐกิจหรือปรากฏการณ์ทั้งเศรษฐกิจ กฎหมายอุตสาหกรรมเฉพาะด้าน และกฎหมายทั่วไป

1.4.1 กฎหมายครอบคลุมทุกภาคเศรษฐกิจ

กฎหมายที่ครอบคลุมทุกภาคเศรษฐกิจ เช่น กฎหมายบริษัท กฎหมายแข่งขัน กฎหมายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ และกฎหมายปกป้องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของกฎหมายบริษัท จะประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรม สมาคมวิชาชีพด้านการบัญชีและกฎหมาย กระทรวงพาณิชย์ และนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของกฎหมายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรม สมาคมวิชาชีพทางการแพทย์ โรงพยาบาล นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ

1.4.2 กฎหมายอุตสาหกรรมเฉพาะด้านหรือกฎหมายวิชาชีพและอาชีพ

กฎหมายอุตสาหกรรมเฉพาะด้านส่งผลกระทบกับอุตสาหกรรมทุกประเภท เช่น อุตสาหกรรมแท็กซี่ อุตสาหกรรมไฟฟ้า และอุตสาหกรรมร้านขายยา อุตสาหกรรมไม้สัก อุตสาหกรรมสุรา ในขณะที่กฎหมายวิชาชีพส่งผลกระทบต่ออาชีพเฉพาะด้าน เช่น นายแพทย์ ทันตแพทย์ นักการบัญชี เป็นต้น ส่วนกฎข้อบังคับอาชีพ เช่น คนงานก่อสร้าง ช่างไฟ และผู้รักษาความปลอดภัย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอุตสาหกรรมเฉพาะด้านและกฎหมายวิชาชีพ และอาชีพ ประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจและลูกจ้างในอุตสาหกรรมนั้น และลูกค้า (ผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้กระจายสินค้า ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่เป็นผู้แทนของกลุ่มนี้ เช่น นักกฎหมายและนักการบัญชี)

การระบุหรือกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบหลักโดยเฉพาะในกฎหมายของอุตสาหกรรม วิชาชีพและอาชีพจะง่ายกว่าการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นลูกค้าที่เป็นผู้บริโภค ถ้าประเทศไม่มีองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือกฎหมายในเรื่องนั้นๆ

1.4.3 กฎหมายทั่วไป

กฎหมายทั่วไปสามารถประยุกต์ใช้กับประชาชนทั่วไปเกือบทุกระดับ ตัวอย่างเช่น กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้รถและถนน ซึ่งกฎหมายนี้จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของทุกคนในที่สาธารณะทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกฎหมายนี้ ได้แก่ องค์กรรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ ศูนย์วิจัยอุบัติเหตุบนท้องถนนของประเทศไทย กลุ่มผู้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะ ชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน เป็นต้น

1.5 เมื่อไหร่จึงจะปรึกษาหารือสาธารณะ

ก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจออกข้อเสนอกฎหมายทุกชนิด ต้องจัดให้มีการปรึกษาหารือสาธารณะกับประชาชน ซึ่งจะช่วยให้รัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนี้ เปิดใจหรือเปิดรับเกี่ยวกับความจำเป็นในการออกกฎหมายของรัฐ และความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่มีใช้กฎหมาย

การปรึกษาหารือสาธารณะ จะเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของวงจรการจัดทำนโยบาย ทั้งเป็นการจัดทำกฎหมายใหม่ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิม หรือมีการทบทวนกฎหมายที่ดำเนินการมาจนสิ้นสุดเวลาที่ตั้งไว้หรือเป็นการทบทวนกฎหมายแบบสิ้นงวด ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นในทุกลำดับขั้นของการจัดทำนโยบาย และลำดับขั้นของการประเมินผลกระทบกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) และทุกลำดับขั้นของการประเมินผลหลังจากการนำกฎหมายสู่การปฏิบัติไประยะหนึ่งหรือสิ้นสุดการบังคับใช้แล้ว

1.6 หลักการแนวทางสำหรับการปรึกษาหารือสาธารณะ

องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ เรียกว่า OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) ได้จัดทำแนวทางการปรึกษาหารือสาธารณะ ปรากฏดังในกล่องข้างล่าง

กล่องที่ 1 : แนวทางหลักสำหรับการดำเนินการปรึกษาหารือสาธารณะ จัดทำโดย OECD

1. **คำมั่นสัญญาหรือความไว้วางใจ (Commitment)** นักการเมือง ผู้จัดการอาวุโส และข้าราชการชั้นสูงในทุกระดับ ต้องมีภาวะผู้นำ และคำมั่นสัญญาเข้มแข็งที่จะให้ข้อมูลคำปรึกษาหารือ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย
2. **สิทธิอันชอบธรรม (Right)** ต้องมีกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับ การให้สิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และให้ข้อมูลตอบกลับ มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ และมีส่วนร่วมในการกระบวนการจัดทำนโยบาย และเมื่อประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย ในขณะเดียวกันภาครัฐก็ต้องมีพันธะในการตอบสนองหรือตอบข้อคำถามหรือให้ข้อมูล เพื่อลดข้อสงสัย นอกจากนี้ในขณะที่ทำการปรึกษาหารือเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร และความเห็น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีอิสรภาพและได้รับการคุ้มครองในกรณีผิดพลาดและเท่าเทียม ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากในการบังคับใช้สิทธิอันชอบธรรมของทุกภาคส่วน

3. **ความบริสุทธิ์และชัดเจน (Clarity)** ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และข้อจำกัดของการให้ข้อมูล ข่าวสาร การให้คำปรึกษา และการมีส่วนร่วมในระหว่างการจัดทำนโยบายตั้งแต่เริ่มต้น และกำหนดบทบาทของแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล และความรับผิดชอบของประชาชนทุกหมู่เหล่า (การให้หรือจัดเตรียมข้อมูลป้อนเข้า) และรัฐบาล (เป็นผู้ทำการตัดสินใจและต้องเป็นการตัดสินใจที่สามารถอธิบายได้) ไว้อย่างชัดเจนและโปร่งใส
4. **กำหนดระยะเวลา (Time)** ในกระบวนการจัดทำนโยบาย จะต้องจัดให้มีการปรึกษาหารือสาธารณะและการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการทำนโยบายให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งจะทำได้ นโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด และยังช่วยให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติมีโอกาสจะประสบความสำเร็จสูงด้วย นอกจากนี้ การที่จะทำให้การปรึกษาหารือสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำนโยบายมีประสิทธิภาพสูงต้องใช้เวลาในกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะที่เหมาะสม เพราะในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะจำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารประกอบการวิเคราะห์ผลประโยชน์แท้จริงที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมในภาพรวม
5. **การร่วมมือในการประสานงาน (Co-ordination)** ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐมีส่วนสำคัญที่ควรดำเนินการ เพราะจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับข้อมูลข่าวสารและมีการตอบกลับ และได้รับคำปรึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้การบริหารจัดการองค์ความรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างนโยบาย ลดการซ้ำซ้อนระหว่างนโยบาย นอกจากนี้ ยังลดความเสี่ยงในการตอบกลับด้านลบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเหนื่อยล้าหรือเบื่อที่จะให้คำปรึกษาหารือ (Consultation Fatigue) เนื่องจากการดำเนินการให้คำปรึกษาที่ซ้ำซ้อน และไม่น่าเชื่อถือ ไม่เป็นระบบที่ยอมรับในระดับสากล จะสร้างความสับสนและเบื่อหน่ายแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม
6. **การรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability)** รัฐบาลมีหน้าที่ที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ในสิ่งที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอกฎหมายเข้าไปในสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เสนอข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ ผลประโยชน์จากการดำเนินงานที่แท้จริงในระดับสูงสุด เมื่อเกิดกฎหมายนั้น ผ่านกระบวนการตอบกลับ รัฐบาลต้องมีความรับผิดชอบต่อที่จะรับข้อมูลข่าวสารเข้าไปผนวก ด้วยการดำเนินการจัดทำนโยบายแบบเปิดหรือโปร่งใส ให้ทุกคนฝ่ายรับทราบได้นำคำปรึกษาหารือ ข้อมูลข่าวสารนั้นเข้าไปในกระบวนการจัดทำนโยบายเพื่อแก้ไขให้เสร็จเรียบร้อย
7. **การประเมินผล (Evaluation)** มีความสำคัญมากต่อการปรับปรุง หรือการเสนอความต้องการ หรือการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขต่างๆ ในกระบวนการจัดทำนโยบาย รัฐบาลจำเป็นต้องมีเครื่องมือ ข้อมูล ข่าวสาร และความสามารถในการประเมินผลการดำเนินการ เพื่อทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น
8. **ภาระแห่งการเป็นพลเมือง ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง มีจิตอาสา และความคิดสร้างสรรค์ มีน้ำใจ (Active Citizenship)** รัฐบาลจะได้รับผลประโยชน์จากพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง และสังคมพลเรือนที่มีความเป็นพลวัตสูง รัฐบาลอาจต้องปฏิบัติการหรือดำเนินการในกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะอย่างเป็นทางการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหรือให้ข้อมูล คำแนะนำ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ด้วยการสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจ และเพิ่มศักยภาพด้วยการให้การศึกษาและพัฒนาทักษะ ซึ่งรัฐบาลสามารถสนับสนุนให้เกิดการสร้างศักยภาพให้กับองค์กรสังคม ประชาชน เช่น ศักยภาพหรือทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) เป็นต้น

ที่มา : OECD หนังสือคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาหารือสาธารณะ และการมีส่วนร่วมสาธารณะในกระบวนการจัดทำนโยบาย

บทที่ 2

การวิเคราะห์และวางแผนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis and Mapping)

ยุทธศาสตร์เพื่อการดำเนินการให้คำปรึกษาสาธารณะ จำเป็นที่ต้องถูกออกแบบให้สอดคล้องกับขอบเขตและขนาดผลกระทบของข้อเสนอกฎหมายที่มีต่อสังคมและชุมชน ชนิดของกฎหมายและปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการออกแบบยุทธศาสตร์

กฎหมายจะมีผลกระทบต่อสังคมชุมชนและประชาชนทั่วไป เช่น การคุ้มครองผู้บริโภคจำเป็นต้องปรึกษาหารือกับหลายกลุ่มในวงกว้าง ได้แก่ สมาคมธุรกิจ องค์กรเพื่อผู้บริโภค สมาคมทางกฎหมาย กระทรวงกรมต่างๆ และสาธารณะชนทั่วไป ซึ่งหากเป็นการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากจะต้องให้ความสำคัญกับการปรึกษาหารือแบบโต้ตอบหรือเสวนาในเชิงลึกกับกลุ่มเหล่านี้ และหากแก้ไขในประเด็นที่มีความสำคัญน้อยและมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียน้อย อาจแค่เชิญมาให้คำแนะนำเท่านั้น

กฎหมายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเฉพาะด้านที่ได้กำหนดค่านิยมประเภทของอุตสาหกรรมไว้อย่างชัดเจน จะมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงแคบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบกฎหมายซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้างก็ได้ ดังนั้น ต้องระมัดระวังในการพิจารณา ตัวอย่างเช่น การแก้ไขข้อบังคับที่เป็นประเด็นสำคัญในกฎหมายแท็กซี่ อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันราคา การให้บริการลูกค้า และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นความสนใจของทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการอุตสาหกรรมแท็กซี่ และผู้ใช้บริการแท็กซี่ด้วย ในกรณีนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะถูกกำหนดให้เข้ามาในกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ ได้แก่ สมาคมธุรกิจ องค์กรผู้บริโภค และกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป

2.1 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือสาธารณะ จะต้องวิเคราะห์ลักษณะกฎหมายที่ต้องมีการประเมินผลกระทบ (Regulatory Impact Assessment : RIA) ที่สำคัญดังนี้คือ

2.1.1 พิจารณาว่าสภาพข้อเสนอของกฎหมายมีลักษณะเช่นไร

2.1.2 กำหนดสาเหตุที่ถูกกำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มคนนั้นให้มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น รัฐบาล ข้าราชการ หรือ องค์กรรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

2.1.3 ลำดับผลกระทบของกฎหมายจากสูงไปต่ำสุด

2.1.4 กำหนดสาเหตุที่มาจากสภาพการบริหารราชการแผ่นดิน สภาพของเครื่องจักร หรือกลไกในการบริหาร และการแสดงสิทธิ เช่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจสนใจในสาระของการบริหารราชการแผ่นดิน ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งศาลยุติธรรมใหม่ และบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ เป็นต้น

2.1.5 ข้อเสนอกฎหมายมีผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบหรือไม่ (เช่น การยอมปฏิบัติตามหน้าที่และภาระความรับผิดชอบ เช่น จัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการเมื่อมีกฎหมายบังคับใช้และความถี่ในการวัดประสิทธิภาพและการตรวจสอบ เป็นต้น

2.1.6 พิจารณาข้อเสนอกฎหมายมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ หรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น การตั้งข้อจำกัดในการแข่งขัน เช่น การตั้งข้อกีดขวางการเข้าของผู้มีบทบาทในระบบการแข่งขันเสรี ได้แก่ รัฐวิสาหกิจควบคุมภาคเอกชนในการเข้าร่วมระบบการแข่งขัน

2.1.7 ข้อเสนอกฎหมายส่งผลกระทบต่อผู้ใช้สุดท้ายหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ข้อกำหนดต่างๆ ส่งผลกระทบต่อบุคคล และกลุ่มคน จนทำให้ต้นทุนสูงขึ้น หรือคุณภาพการให้บริการที่ให้กับผู้บริโภคแยลงเช่น การออกใบอนุญาต การควบคุมราคา และการยอมปฏิบัติตามหน้าที่และภาระความรับผิดชอบ เป็นต้น

2.1.8 ข้อเสนอกฎหมายมีผลกระทบต่อชุมชนในวงกว้างหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น มาตรฐานสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่ต้องการให้ขออนุญาตก่อนการปล่อยของเสียออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือ การควบคุมการจราจรทางถนนป้องกันการเจ็บและตายจากอุบัติเหตุทางถนน เป็นต้น

การใช้หลักข้างต้นในการวิเคราะห์ จะช่วยให้การกำหนดว่าใครจะเป็น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบหลักที่ชัดเจนขึ้น และจะถูกเลือกให้เข้ากระบวนการพิจารณา ตั้งแต่เริ่มต้นของการทบทวนกฎหมาย ซึ่งปกติรายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะเพิ่มขึ้นตลอดขั้นตอนในการทบทวนกฎหมายนั้นๆ และที่สำคัญ การปรึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักอย่างสม่ำเสมอตลอดกระบวนการพิจารณาหรือสาธารณะ จะทำให้สามารถกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ควรจะต้องถูกเลือกให้เข้ากระบวนการพิจารณาหรือสาธารณะได้ถูกต้อง และครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

ข้างล่างเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึง การวิเคราะห์ผลกระทบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกฎหมาย ผู้ประกอบการรถยนต์ปี 2008 (รัฐวิเทศอเรีย ประเทศออสเตรเลีย) ว่ามีการดำเนินการในการวิเคราะห์และการจัดทำแผนที่นำทางในการคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งในแต่ละกล่องข้างล่างจะเป็นกฎหมายเฉพาะใช้ในการเปิดประเด็นอธิบายและเหตุผลของการมีกฎหมายและระดับของผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่ต่ำไปถึงสูง ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจะทำการพิจารณาหรือ

กล่องที่ 2 : ตัวอย่างของระดับผลกระทบระดับต่ำ

แบบฟอร์มข้างล่าง เป็นแบบฟอร์มที่ให้ผู้ประกอบการค้ารถยนต์ได้บันทึกข้อเสนอแนะในรายละเอียด และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการซื้อ-ขายรถยนต์ในแต่ละราย ซึ่งกฎหมายผู้ประกอบการรถยนต์ปี 2008 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจนี้ด้วย แต่ก็ต้องจัดบันทึกข้อมูลเหล่านี้ไว้ใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมสินค้า อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้มีไว้เพื่อให้สามารถติดตามเกี่ยวกับยานพาหนะ และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของยานพาหนะ ความปลอดภัยของยานพาหนะนั้น เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า กฎหมายดังกล่าว ผู้ประกอบการค้ารถยนต์จะให้ความสนใจน้อยมาก เพราะกระทบกับธุรกิจน้อยมาก แต่มีความสำคัญต่อตำรวจเกี่ยวกับการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ กับการสืบค้นหากการขโมยยานพาหนะ หรือการสืบหายานพาหนะที่สูญหาย

แบบฟอร์ม 2 สมุดบันทึกการซื้อ-ขาย รถยนต์

- รายละเอียดเกี่ยวกับการได้มาของรถยนต์.....
- หมายเลขทะเบียนรถ หรือ ถ้าไม่ได้จดทะเบียนต้องมีหมายเลขสต็อกสินค้า.....
- พลิตและรุ่น.....
- ชนิดของยานพาหนะ.....
- วันที่ผลิต ถ้าใช้เป็นยานพาหนะ.....
- วันที่ได้รับอนุญาตให้นำออกไปใช้.....
- เลขรหัสเครื่องยนต์.....
- วันที่ใช้งาน.....

- การอ่านมาตรวัตระยะทาง.....
- ชื่อและที่อยู่ของบุคคลที่จำหน่าย.....
- ชื่อและที่อยู่ของบริษัทที่จำหน่าย.....
- สิทธิประโยชน์ที่มีหลักประกัน โดย.....
- ค่าสิทธิประโยชน์ที่มีหลักประกัน.....
- วันที่จ่ายค่าสิทธิประโยชน์ที่มีหลักประกัน.....
- ลายเซ็นของบุคคลที่ขายเครื่องยนต์.....
- ลายเซ็นของบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากบริษัทขายและรับซื้อยานพาหนะ.....

กล่องที่ 3 : ตัวอย่างผู้ได้รับผลกระทบระดับต่ำ

กฎข้อบังคับ 24A ข้างล่าง สํารวจเรื่องความโปร่งใสของทุกภารกิจในข้อตกลงหรือสัญญาหรือหนังสือสัญญา และผลกระทบรองอาจถูกพิจารณาด้วยได้ แม้ว่าในกฎข้อบังคับ 24A ไม่มี

กฎข้อบังคับ 24A แสดงข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงเงื่อนไข และการรับรอง การค้าประกัน หรือการมอบอำนาจ

ผู้จำหน่ายรถยนต์ที่อยู่ในหนังสือสัญญาหรือข้อตกลงสำหรับการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ภายใต้มาตรา 41 หรือการจำหน่ายรถยนต์ใหม่ภายใต้มาตรา 42 ต้องมั่นใจว่าทุกลายลักษณ์อักษรที่อยู่ในหนังสือสัญญาที่พิมพ์หรือเขียนออกมาต้องชัดเจน

กล่องที่ 4 : ตัวอย่างผู้ได้รับผลกระทบระดับกลาง

กองทุนชดเชยสำหรับผู้ค้ายานยนต์ ซึ่งมีรายได้ที่เก็บจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการเป็นผู้ค้าขายยานยนต์ ซึ่งอัตราค่าธรรมเนียมนี้ถูกกำหนดให้ครอบคลุมการที่ต้องจ่ายค่าชดเชยสูงสุดเมื่อเวลาถูกเรียกจ่ายค่าชดเชย ซึ่งทำให้กองทุนชดเชยมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอกับการใช้จ่าย ถ้าไม่กำหนดค่าธรรมเนียมให้ครอบคลุมการจ่ายค่าชดเชย จะทำให้ในอนาคตค่าธรรมเนียมใบอนุญาตก็ต้องสูงขึ้น จากประเด็นนี้ ชี้ชัดเจนว่าทั้งผู้ค้าขายและผู้บริโภคยานยนต์จะต้องให้ความสนใจในกฎหมาย กฎ ข้อบังคับนี้ ซึ่งทุกฝ่ายอาจพิจารณาว่าจำนวนการส่งจ่ายสูงสุดอาจมีมูลค่าต่ำเกินไปที่จะสะท้อนต้นทุนที่เกิดขึ้นจากทุกชนิดของยานยนต์

กฎหมายมาตรา 25 ค่าชดเชยสูงสุดที่ใช้จ่ายเมื่อถูกร้องเรียน

สำหรับเป้าประสงค์ของมาตรา 77 (4) เป็นค่าใช้จ่ายเท่ากับ 40,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ

กล่องที่ 5 : ตัวอย่างผู้ได้รับผลกระทบระดับต่ำ

ตัวอย่างข้างล่าง เป็นบันทึกการดำเนินงานตามกฎหมายในเวลา 6 ปี ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ค้าขายยานยนต์ทุกชนิดของเอกสารการส่งจ่ายที่ถูกบันทึกและเก็บรักษาไว้ และระยะเวลาของการเก็บรักษา ซึ่งอาจเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้ค้ายานยนต์ ซึ่งทำให้เห็นกฎข้อบังคับมีผลกระทบต่อผู้ค้าขายต่ำ

กฎข้อบังคับ 26 การจดและเก็บรักษาบันทึก

วัตถุประสงค์ของมาตรา 83A ผู้ค้าขายยานยนต์ต้องเก็บรักษาเอกสารเหล่านี้ไว้ไม่น้อยกว่า 6 ปี

- (1) สัญญาในการขายสำหรับยานยนต์ใช้แล้ว
- (2) สัญญาในการขายสำหรับยานยนต์ใหม่
- (3) สัญญาในการแลกเปลี่ยนยานยนต์
- (4) ขยายเวลาค่ารับรองเอกสาร
- (5) ดำรวจตรวจสอบศักยภาพของบุคคลผู้ให้ใบอนุญาตแก่ผู้ค้าขาย ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นพนักงานในการบริการลูกค้า

กล่องที่ 6 : ตัวอย่างผู้ได้รับผลกระทบระดับต่ำ

กฎข้อบังคับนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ค้ายานยนต์ต้องให้สำเนาเอกสารสัญญาให้แก่ลูกค้า จึงเป็นเหตุผลว่าทำไม กฎข้อบังคับนี้มีผลทั้งผู้ค้าและผู้ซื้อ ซึ่งจะทำให้ทั้งสองฝ่ายต้องมีส่วนในการพิจารณา กฎข้อบังคับนี้ด้วย แต่กฎข้อบังคับถูกพิจารณาว่ามีผลกระทบระดับต่ำบนพื้นฐานที่ว่า ธุรกิจยานยนต์จะต้องเตรียมสำเนาของเอกสารสัญญาเหล่านั้นให้แก่ลูกค้าของตนด้วย

กฎข้อบังคับ 27 สำเนาสัญญา

สำหรับเป้าประสงค์ของมาตรา 83C(1) สำเนาของทุกเอกสารตามรายการที่กำหนดในกฎข้อบังคับ 26 ที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือการติดต่อทางธุรกิจ จะต้องส่งให้แก่บุคคลที่ซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนยานยนต์

กล่องที่ 7 : ผู้ได้รับผลกระทบระดับสูง

จากปรากฏการณ์กลาง พบว่า ผู้ค้ายานยนต์จะต้องคืนเงินให้เท่ากับราคาซื้อขายยานยนต์ให้กับผู้ซื้อ (มีสูตรตามที่กำหนด) ถ้าผู้ซื้อต้องยุติสัญญาภายใน 3 วันทำการธุรกิจ ตามสิทธิมูลค่าการคืนเงิน ก็คือการจ่ายเต็มจำนวนเท่าที่ซื้อไป ในขณะที่ผู้ซื้อดำเนินการได้ภายใต้ข้อกำหนดดังกล่าว และทำให้ผู้ขายสูญเสียหรือได้รับความเสียหายจากการเลิกสัญญานั้น จนกว่าจะมีผู้ซื้อรายใหม่มาซื้อสินค้านั้นๆ ดังนั้น เราจึงพิจารณา กฎข้อบังคับนี้มีผลกระทบระดับสูงต่อผู้ขาย เพราะต้องจ่ายเงินคืนและต้องสูญเสียและได้รับความเสียหายจากการเลิกสัญญาของผู้ซื้อ จึงทำให้ผู้ขายมีการสนใจในกฎข้อบังคับนี้และผู้ซื้อก็เป็นอีกกลุ่มที่อาจถูกพิจารณาว่า มีความสำคัญและได้รับผลกระทบจากเงินชดเชยที่ผู้ซื้อจะหยิบยื่นให้

ตารางเวลา 4 สำหรับการซื้อขายยานยนต์ใหม่ เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ เกี่ยวกับสิทธิของการยุติสัญญา

ภายใต้ **มาตรา 43** ของกฎหมายผู้ขายยานยนต์ปี 1968 ถ้าไม่มีข้อยกเว้นรายการที่ปรากฏอยู่ด้านล่าง ผู้ซื้ออาจจะต้องคืนสินค้าในเงื่อนไขที่ว่าภายใน 3 วันหลังจากลงนามในสัญญา ถ้าสิ้นสุดสัญญาในลักษณะนี้ ผู้ซื้อต้องให้หลักฐานบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่าผู้ซื้อกำลังเลิกสัญญานี้ ซึ่งถ้าผู้ซื้อสิ้นสุดสัญญาด้วยวิธีนี้ ผู้ได้รับเงินคืนทั้งหมด ยกเว้นรายการดังต่อไปนี้

จำนวน 400 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 2 ของราคาซื้อขาย (หรืออาจมากกว่า) ถ้าไม่ได้ซื้อขาย ณ ที่ตั้งของร้านค้า

จำนวน 100 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 1 ของราคาซื้อขาย (หรืออาจมากกว่า) ถ้าไม่ได้ซื้อขาย ณ ที่ตั้งของร้านค้า ซึ่งถ้าไม่ได้ซื้อขาย ณ ที่ตั้งของร้านค้ายานยนต์ หมายถึง การซื้อขายเกิดขึ้นในขณะที่ผู้ซื้ออยู่ที่บ้าน หรือที่ทำงาน และไม่ถามหาสัญญาเกี่ยวกับสิทธิการได้รับเงินคืนทั้งหมดตามกฎหมาย โดยไม่มีการหักมาเซ็น ณ ที่บ้านและที่ทำงาน

ข้อยกเว้น ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่ได้ทำสัญญาเกี่ยวกับสิทธิการได้รับเงินคืนเต็มตามจำนวนที่ซื้อ

ยานยนต์ถูกขายเป็นยานยนต์เพื่อการพาณิชย์

คุณคือผู้ขาย หรือ คุณคือผู้ซื้อ หรือ คุณยอมรับให้ไปส่งยานยนต์พร้อมด้วยสัญญาถ้าต้องเลิกสัญญาหรือไม่พอใจในสินค้า ผู้ขายต้องคืนเงินให้ผู้ซื้อเต็มตามจำนวนที่ขาย ซึ่งถ้ายอมรับในกรณีนี้ ผู้ซื้อจะได้สิทธิตามกฎหมายในการได้รับเงินคืนเต็มโดยอัตโนมัติ

ตารางที่ 1 : แสดงถึงการสรุปผลการวิเคราะห์ลำดับผลกระทบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากกฎ
ข้อบังคับ ซึ่งใช้ข้อมูลใน กล้องที่ 2-7

กฎ ข้อบังคับ	ผลกระทบ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบ
ผู้ซื้อได้รับเงินคืนเต็มตามจำนวนที่ซื้อ เป็นสิทธิตามกฎหมายในการเลิกหรือยุติสัญญาซื้อขายภายใน 3 วันทำการหลังจากการเซ็นสัญญา	สูง	ผู้ซื้อยานยนต์ / ผู้ขายยานยนต์
ผู้ซื้อจะได้รับเงินชดเชยจากกองทุนชดเชยในอัตราขั้นสูงสุด	กลาง	ผู้ซื้อยานยนต์ / ผู้ขายยานยนต์
สมุดบันทึกการซื้อขาย	ต่ำ	ตำรวจ
ข้อมูลในสัญญาซื้อขายต้องชัดเจนและจัดพิมพ์	ต่ำ	ไม่มี
สำเนาสัญญาซื้อขายสินค้าต้องมีให้ผู้ซื้อ	ต่ำ	ผู้ซื้อยานยนต์
การเก็บรักษาบันทึกต่างๆ	ต่ำ	ผู้ขายยานยนต์

—————

บทที่ 3

วิธีการสร้างกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Methods of Public Consultation)

ภาครัฐสามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมหรือการขอรับคำปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้หลายวิธี ได้แก่ 1. การพบปะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Meetings) 2) สัมภาษณ์ตัวต่อตัว หรือแบบเผชิญหน้า (One-to-one Interviews) 3. การเสวนาแบบโต๊ะกลม (Roundtable Discussions) 4. ประชุมสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นในวงกว้าง (Public Meetings) 5. ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) 6. สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ (Seminars/Workshops) 7. สำรวจความคิดเห็นสาธารณะ (Public Survey) 8. การเขียนหรือให้ส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร (Written Submissions) 9. การประชุมเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และรับฟัง หรือประชาวิจารณ์ (Public Hearings) 10. การตั้ง Web เพื่อเป็นช่องทางในการส่งข้อมูลข่าวสาร (Web Forums)

อย่างไรก็ดี สามารถนำวิธีการดังกล่าวมาจัดเป็นกลุ่มได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิธีการเชิงรุก และกลุ่มวิธีการเชิงรับ ดังนี้

กลุ่มวิธีการเชิงรุก : มีลักษณะที่ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ความคิด ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ และความเชี่ยวชาญระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ การเสวนาแบบโต๊ะกลม (Roundtable Discussions) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในวงกว้าง (Public Meetings) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) การสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ (Seminars/Workshops) การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (One-to-one Interviews) การรับฟังความคิดเห็นหรือประชาวิจารณ์ (Public Hearings) และการพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Meetings)

กลุ่มวิธีการเชิงรับ : มีลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐในประเด็นนโยบาย กฎ ข้อบังคับ และขอให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น ได้แก่ การเขียนและส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร (Written Submissions) การสำรวจความคิดเห็นสาธารณะ (Public Survey) และการตั้ง Web เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารส่งข้อมูลข่าวสาร (Web Forums)

ส่วนใหญ่หลายประเทศนิยมการสร้างและใช้กระบวนการมีส่วนร่วมมากกว่าหนึ่งวิธี ส่วนการเลือกวิธีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องพิจารณาขั้นตอนของวงจรการจัดทำนโยบาย โดยวงจรการจัดทำนโยบาย ประกอบด้วย การกำหนดประเด็นพัฒนา การยกร่างนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และไปวิเคราะห์เพื่อกลับไปสู่การกำหนดประเด็นพัฒนา ดังนั้น วิธีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องขึ้นอยู่กับว่าอยู่ที่ขั้นตอนไหนของวงจรการจัดทำนโยบาย นอกจากนี้ยังต้องขึ้นอยู่กับระดับความรู้ความสามารถ รวมถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐนั้นๆ ที่มีต่อนโยบายและกฎข้อบังคับที่ต้องการ

วิธีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่ใช้กันน้อยที่สุด คือ การเขียนหรือส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอหรือโฆษณาในหนังสือพิมพ์ เพื่อต้องการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ตอบในกระบวนการประเมินผลกระทบของกฎหมาย (RIA) อย่างไรก็ตามวิธีการที่นิยมใช้กันคือ การพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการเขียนหรือส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร

สำหรับการเลือกใช้วิธีการอื่นๆ จะขึ้นอยู่กับระดับความรู้ ความสามารถของภาครัฐด้วย เจ้าหน้าที่ยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องนั้นๆ ที่ต้องทำการวิเคราะห์ระดับผลกระทบของกฎข้อบังคับและยุทธศาสตร์ของภาครัฐ

ทั้งนี้ ภาครัฐต้องแน่ใจว่า ได้เลือกใช้วิธีการออกแบบหรือวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และการให้คำปรึกษาหารือสาธารณะเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต้องใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ มาดำเนินการ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละวิธีในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถกำหนดหรือเลือกใช้วิธีการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับนโยบายเฉพาะและกระบวนการจัดทำกฎหมาย กฎ ข้อบังคับที่เหมาะสม

3.1 การพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder meetings)

วิธีการพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะใช้ดำเนินการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากนโยบายหรือข้อบังคับต่างๆ หมายถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนี้จะถูกกำหนดให้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับนั้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายนั้นๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการพบปะกับองค์กรที่เป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งต้องปฏิบัติตาม และองค์กรอื่นๆ ซึ่งมีกฎระเบียบที่จะได้รับผลประโยชน์เมื่อมีการออกกฎข้อบังคับนั้น

การพบปะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจจะดำเนินการแบบตัวต่อตัว หรือระหว่างภาครัฐกับบริษัทที่ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของผลกระทบ

การพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจเกิดขึ้นระหว่างพนักงานภาครัฐและแต่ละกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการส่วนตัว ซึ่งจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม แต่ละคน มีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น และไม่มีแทรกแซงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคนอื่นๆ หรือกลุ่มอื่นๆ เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคน มีศักยภาพในการแสดงความคิดเห็นไม่เท่ากัน เป็นการให้อีกโอกาสทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด

3.1.1 ข้อดี

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่มคน หรือแต่ละบุคคลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากกลุ่มอื่นๆ หรือคนอื่นๆ

3.1.2 ข้อดีอ้อย

โดยปกติ การให้คำปรึกษา ข้อมูล คำแนะนำ ข่าวสารจะอยู่ในวงจำกัดภายในองค์กรที่เป็นผู้แทนของกลุ่มคน คน หรือกลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากกฎข้อบังคับเท่านั้น และหรือ ตัวแทนกลุ่มเล็กๆ ของกลุ่มบุคคลและกลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากกฎข้อบังคับเท่านั้น

องค์กรจะนำเสนอผลงานทั่วไปของสมาชิกองค์กร หรืออาจจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวเกินความจริงเกี่ยวกับกรณีของบุคคลหรือกลุ่มคน หรือเป็นการนำเสนอจากประสบการณ์ของสมาชิกองค์กรที่เป็นตัวแทน อาจไม่มีรายละเอียดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ จริง

3.2 การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวหรือแบบเผชิญหน้า (One-to-one interviews)

การสัมภาษณ์จะดำเนินการคล้ายกับการพบปะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องอธิบายหรือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทบทวนนโยบายหรือเสนอนโยบายและกฎข้อบังคับใหม่ และต้องการการตอบกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพียงการการสัมภาษณ์จะเป็นการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเป็นผู้ยกประเด็นขึ้นมาปรึกษาหารือ

ในกรณีนี้ เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบ การสัมภาษณ์จะต่างจากการพบปะในห้องประชุม เพราะการดำเนินการไม่จำเป็นต้องนั่งปรึกษาหารือกันในห้องประชุมที่จัดเตรียมไว้

วิธีการนี้พนักงานภาครัฐ ต้องมีการเตรียมการที่ดีในเรื่องของ แบบสอบถามที่ต้องใช้ในการถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่น ภาครัฐอาจต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะเกิดขึ้นถ้าต้องปฏิบัติตามกฎหมายของอุตสาหกรรมอาหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อพบปะผู้แทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารทั้งขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ซึ่งผู้ประกอบการมักจะนำพาเจ้าหน้าที่ของรัฐเยี่ยมชมและศึกษากระบวนการผลิตพร้อมอธิบายชนิดของระบบรับรองคุณภาพที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตั้งคำถามได้ดังนี้

- 3.2.1 ใครเป็นผู้ดำเนินการควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 3.2.2 ใช้เวลานานเท่าไรในการดำเนินการให้เป็นตามกฎหมาย
- 3.2.3 มีการดำเนินการตรวจสอบและตรวจวัดกี่ครั้ง

ผู้ประกอบการสามารถให้ข้อมูลอื่นๆ ด้วยความสมัครใจ โดยที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่จำเป็นต้องถาม เช่น ต้นทุนในการฝึกอบรมพนักงานบริษัทเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามกฎหมาย และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงโปรแกรมการตรวจวัดโรงงานให้ได้มาตรฐาน ระบบบริหารจัดการที่จัดตั้งขึ้นสำหรับการเรียกกลับผลิตภัณฑ์ที่พบว่าไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมายคืนจากร้านค้าปลีก

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการสัมภาษณ์ คือ ได้เห็นปัจจัยเกี่ยวกับต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำเป็นต้องศึกษาและบ่งชี้ได้ว่า อะไรคือต้นทุนปกติที่ใช้ในการปฏิบัติตามกฎหมาย และอะไรคือต้นทุนที่อาจเกิดขึ้นถ้าไม่มีตามกฎหมายหรือกฎ ข้อบังคับนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ อาจบ่งชี้หรือแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารที่มีกิจการขนาดใหญ่และมีขนาดกลาง ได้ใช้โปรแกรมการตรวจวัดผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ในขณะที่ผู้ประกอบการขนาดเล็กได้ใช้ระบบการตรวจวัดเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี เจ้าหน้าที่ภาครัฐอาจไม่รู้หรือเข้าใจในระบบการตรวจวัดที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และจำเป็นต้องติดต่อกับผู้พัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อสืบหาว่า ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารใช้ต้นทุนในการพัฒนาโปรแกรมซอฟต์แวร์เป็นจำนวนเท่าไร เพื่อประกอบการพิจารณาต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด

ในตัวอย่างนี้ ทำให้เราเห็นว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารจะสามารถช่วยให้มีความเข้าใจในการคำนวณต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น หรือดีกว่าที่พนักงานภาครัฐจะดำเนินการในสำนักงาน ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีการประเมินหรือประมาณการต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมายที่ถูกต้องและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

3.3 การเสวนาแบบโต๊ะกลม (Roundtable discussions)

การเสวนาแบบโต๊ะกลม จะเป็นประโยชน์อย่างมากกับนโยบายหรือกฎข้อบังคับที่มีความยุ่งยากหรือสลับซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับกฎข้อบังคับส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับประโยชน์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องเสียประโยชน์ ทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงเพื่อเสนอข้อมูล แนวคิด ความคิด ข่าวสารในการหักล้างกัน

ภาครัฐ จะเป็นผู้จัดการหรือทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการ ในบางกรณีถ้าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ไว้วางใจภาครัฐมากๆ ถ้าจะให้ดีที่สุดต้องเชิญบุคคลที่เป็นกลางมากเป็นผู้ดำเนินรายการแทนภาครัฐ

วัตถุประสงค์ของการเป็นผู้ดำเนินรายการหลัก คือ เพื่อค้นหาหลักฐานที่น่าเชื่อถือจากทุกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิด ทักษะคิด มุมมองที่มีความหลากหลายเกี่ยวกับประเด็นนโยบายหรือข้อบังคับนั้นๆ ส่วนใหญ่จะเชิญแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือมุมมองประสบการณ์ที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ บ่งชี้ขอบเขตของปัญหา สาเหตุและผลกระทบของปัญหา แนะนำแนวคิดและยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

การเสวนาโต๊ะกลมผู้ดำเนินรายการที่ดี ต้องให้โอกาสกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนนำเสนอแนวคิด ทักษะคิด และมุมมองในเวลาที่เหมาะสม

การเสวนาโต๊ะกลมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตของการอภิปรายในการนำเสนอของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นตัวแทนขององค์กรต่างๆ

3.3.1 ข้อดี

ภาครัฐสามารถตัวแทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมาอยู่ในที่ประชุมและทำให้ทุกคน และทุกกลุ่มมีความเข้าใจที่ตรงกันในประเด็นที่ทุกคนเกี่ยวข้อง

ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน กำหนดทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา และทำให้เกิดประเด็นที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง และได้รับการพิจารณาจากที่ประชุมนี้

บางบุคคลหรือกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจเรียนรู้และพิจารณาแนวคิด ความเชื่อ ทักษะคิดของกลุ่มหรือบุคคลนั้นอีกครั้งหลังจากที่ได้รับหรือเรียนรู้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มหรือบุคคลอื่นๆ เกี่ยวกับประเด็นเฉพาะที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน ความเป็นไปได้ของทางเลือกใหม่ๆ ต้นทุน ผลประโยชน์ และนโยบายหรือกฎข้อบังคับที่มีประสิทธิผลกว่าที่ตนเองหรือกลุ่มคนเคยพิจารณา

3.3.2 ข้อด้อย

วิธีการนี้จะมีประสิทธิผลสูงต้องมีคนไม่มาก ซึ่งจะทำให้ต้องจำกัดจำนวนคน หรือกลุ่มคนที่มีความสนใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือแบบนี้

3.4 ประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Public Meetings)

การประชุมแบบนี้มีลักษณะเปิดกว้างให้ทุกคนหรือทุกกลุ่มที่มีความสนใจในประเด็นนโยบาย และหรือกฎข้อบังคับได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการกำหนดกฎข้อบังคับและพัฒนานโยบาย เพื่อให้เห็นเด่นชัดว่า มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นกว้างและมีความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายและหรือกฎข้อบังคับ

การประชุมลักษณะนี้มีประโยชน์มาก ถ้าภาครัฐมีข้อมูลข่าวเกี่ยวกับเรื่องขอบเขตปัญหา และภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายหรือนโยบายที่กำหนดขึ้นไม่ได้ส่งตัวแทนจากสถาบันอุตสาหกรรมนั้นๆ มาร่วมปรึกษาหารือ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือในลักษณะนี้ จะรับประกันได้ว่า มีประสิทธิภาพสูง เพราะสามารถทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกือบทุกกลุ่มเข้าถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของการกำหนดนโยบายหรือกฎข้อบังคับ

อย่างไรก็ตาม การจัดประชุมสาธารณะต้องใช้ทรัพยากรสูง ดังนั้น ต้องมีการวางแผนและจัดการประชุม เช่น การเลือกที่ตั้งของสถานที่ประชุม ค้นหาและเชิญผู้เข้าร่วมประชุม และจัดบันทึกผลการประชุม เป็นต้น

3.4.1 ข้อดี

ภาครัฐสามารถเตรียมรายชื่อประเด็นที่ต้องการสืบค้นหรือศึกษา

เตรียมการ ดังนี้

เตรียมรายชื่อของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบซึ่งอาจจะทำให้สามารถได้ติดต่อเพิ่มมากกว่าที่กำหนด ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐมาก เพราะจะช่วยภาครัฐวิเคราะห์ประเด็นนโยบายเฉพาะด้าน และเตรียมข้อมูลสำหรับประเมินผลต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดจากนโยบายและหรือกฎข้อบังคับที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เตรียมการประชุมแบบถกปัญหา (Forum) ให้สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ภาครัฐได้รับรู้มาว่าเป็นกลุ่มคน หรือกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมที่ขาดความไว้วางใจและไม่เชื่อถือในภาครัฐ

เตรียมการประชุมแบบถกปัญหา (Forum) สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่รู้สึกไม่สะดวกในการเขียนหรือให้ส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร (Written submissions)

3.4.2 ข้อด้อย

ประเด็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อย หรือประวัติหรือเรื่องราวเล็กน้อยที่อ้างอิง บนประสบการณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะถูกหยิบยกขึ้นมาปรึกษาหารือ และอาจจะเรียกร้องให้รัฐบาลสืบค้นเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลของประเด็นนั้นๆ ทำให้เสียเวลาไปกับประเด็นเกร็ดเล็กเกร็ดน้อย

อาจมีการหยิบยกบางประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องในขอบเขตการทบทวนของกฎข้อบังคับนั้น

ผู้เข้าร่วมประชุมบางท่านไม่เสนอความคิด แนวคิด ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนโยบายหรือกฎข้อบังคับนั้น เพราะอาจจะลังเลที่จะนำเสนอความคิด แนวคิดนั้น โดยเฉพาะเวลาที่แนวคิดของตนเองขัดแย้งหรือมีความเห็นตรงกันข้ามกับความเห็นของผู้ประชุมคนอื่นๆ

ภาครัฐอาจไม่สามารถควบคุมการประชุมได้ ถ้าผู้ร่วมประชุมพยายามที่เสนอวาระหรือประเด็นที่เป็นเรื่องส่วนตัวและพยายามเสวนาในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องข้อกับหัวข้อที่กำลังประชุม เพียงเพื่อต่อต้านหรือล้มการประชุมนั้นๆ

3.5 สํารวจความคิดเห็นสาธารณะ (Public survey)

การสำรวจความคิดเห็น เป็นลักษณะของการวัดความเชื่อหรือความนิยมชมชอบในนโยบายหรือกฎข้อบังคับของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นการรายงานเรื่องส่วนบุคคล และสังเกตพฤติกรรม ความรู้ความเข้าใจในโปรแกรม และทัศนคติและความเห็น รวมถึงความต้องการการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะสามารถดำเนินการได้หลายทาง ได้แก่ ผ่านการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว โดยใช้โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต หรือกรอกแบบฟอร์ม

ให้เสร็จเรียบร้อยต่อหน้า หรือให้ส่งผลทางไปรษณีย์ เมื่อกำหนดว่าการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็น หน่วยงานภาครัฐอาจต้องตรวจสอบอันดับแรกก็คือ ข้อมูลอะไรที่เราต้องการ แต่ไม่มีกรจัดเก็บโดยหน่วยงานใดในประเทศ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรม เป็นต้น

3.5.1 ข้อดี

สามารถพัฒนาใช้เวลาให้น้อยลงเมื่อเทียบกับการเก็บข้อมูลโดยวิธีอื่นๆ

สามารถเก็บข้อมูลจากผู้ตอบจำนวนมากๆ ได้ทุกคนหรือทุกตัวแทน

การสำรวจโดยใช้ซอฟต์แวร์ สามารถนำไปใช้กับการวิเคราะห์ทางสถิติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5.2 ข้อด้อย

ผู้ตอบแบบสอบถาม อาจให้คำตอบที่ไม่น่าเชื่อถือและขาดความแม่นยำ (โดยเฉพาะในเรื่องของการเงินต่างๆ)

คำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก ผู้ตอบอาจตีความหมายของคำตอบแตกต่างกันไป ซึ่งจะทำให้ผลลัพธ์ของข้อมูลที่ไม่ชัดเจน

3.6 ประชุมกลุ่มย่อย (Focus groups)

การปรึกษาหารือด้วยวิธีนี้จะมีลักษณะกลุ่มเล็กๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถสืบหรือค้นหาสาเหตุของปัญหาเฉพาะด้านได้ดี และมีการโต้ตอบต่อข้อเสนอแนะข้อบังคับ หรือได้รับการตอบกลับในประเด็นของการกำหนดต้นทุนในการนำกฎหมายสู่การปฏิบัติได้ชัดเจน

3.6.1 ข้อดี

ใช้ต้นทุนต่ำหรือทรัพยากรน้อยเมื่อเทียบกับวิธีอื่นๆ ที่เน้นการปรึกษาหารือในลักษณะตัวต่อตัว และการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่สามารถเขียนและอ่านออก สามารถเข้าร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือ

3.6.2 ข้อด้อย

ผู้เข้าร่วมประชุมบางท่านไม่เสนอความคิด แนวคิด ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนโยบายหรือกฎข้อบังคับนั้น เพราะอาจจะลังเลที่จะนำเสนอความคิด แนวคิดนั้น โดยเฉพาะเวลาที่แนวคิดของตนเองไปขัดแย้งหรือมีความเห็นตรงกันข้ามกับความเห็นของผู้ประชุมคนอื่นๆ

ได้ความเห็นและแนวคิดแบบไม่แหล่งอ้างอิง

3.7 สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ (Seminars/workshops)

การปรึกษาหารือในลักษณะนี้ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังจากที่ภาครัฐได้มีการจัดประชุมเพื่อเก็บข้อมูลข่าวสาร แนวคิด และคำแนะนำ จากการประชุมในรูปแบบนี้ คือ การพบปะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Meetings) สัมภาษณ์ตัวต่อตัว การเสวนาแบบโต๊ะกลม รวมถึงวิธีอื่นๆ ที่ใช้ในกระบวนการปรึกษาหารือ เช่น สำรวจความคิดเห็นสาธารณะ เป็นต้น ภาครัฐมักจะถือโอกาสนี้เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมาที่สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำเสนอประเด็นริเริ่มค้นพบและช่วยกันพิจารณาทางเลือกและแนวทางที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา

3.7.1 ข้อดี

ภาครัฐได้ทำการศึกษาวิจัยหรือผ่านการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา นโยบายและข้อบังคับที่ใช้แก้ไขปัญหา ก่อนนำเสนอในที่ประชุม ดังนั้น การตอบกลับและการตรวจสอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบในขั้นนี้ จะเป็นการให้ความเห็นบนฐานงานวิจัยและการวิเคราะห์

ถ้าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเชื่อในผลงานวิจัยและการวิเคราะห์ของภาครัฐ ภาครัฐสามารถนำผลการประชุมไปทำงานวิจัยและการวิเคราะห์ต่อไป หรือตัดสินใจได้ข้อสรุปในการประชุมได้

3.7.2 ข้อด้อย

มีความเสี่ยงที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความเห็นต่อต้านข้อเสนอ นโยบายหรือกฎข้อบังคับนี้ ปลอ่ยข่าวข้อค้นพบเบื้องต้นและแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ให้กับสื่อสารมวลชนในลักษณะบ่อนทำลายกระบวนการตัดสินใจการกำหนดนโยบายหรือกฎข้อบังคับและกดดันให้ภาครัฐไม่สามารถเดินนำเสนอ นโยบายและข้อบังคับที่กลุ่มคน หรือคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียและต่อต้านข้อเสนอนี้ได้

3.8 การประชุมเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และรับฟังหรือเรียกว่าประชาวิจารณ์ (Public hearings)

การปรึกษาหารือในรูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะเสริมการปรึกษาหารือในวิธีการเขียนและหรือส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นการดำเนินการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเหมาะสำหรับการวิเคราะห์ประเด็นนโยบายและกฎข้อบังคับเฉพาะและซับซ้อนที่มีผลกระทบทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคม หรือระหว่างสังคม ทำให้ต้องเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง

ดังนั้นโดยปกติ การประเมินผลกระทบทางกฎหมาย RIA ถ้าใช้วิธีในการปรึกษาหารือที่ให้ทุกฝ่ายเขียนและส่งข้อมูลให้ภาครัฐเป็นลายลักษณ์อักษร หลังจากที่ดำเนินการอ่านวิเคราะห์ข้อมูลลายลักษณ์อักษรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่ามีบางประเด็นที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนานโยบายและหรือกระบวนการตัดสินใจในการจัดทำกฎหมายหรือกฎข้อบังคับนั้น แต่จำเป็นต้องสืบค้นเพิ่มเติมกับบุคคลหรือองค์กรที่เป็นเจ้าของข้อความ ข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้นๆ จึงจำเป็นต้องจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุป ซึ่งกระบวนการปรึกษาหารือในลักษณะนี้ทำให้แน่ใจว่ากระบวนการประเมินผลกระทบกฎหมายมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพราะมีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคนที่ต้องนำเสนอในที่สาธารณะ จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจารณ์หรือเรียกว่าประชาวิจารณ์กับผู้นำเสนอ

3.8.1 ข้อดี

เป็นวิธีการที่ให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นเจ้าของประเด็นที่เป็นลายอักษรได้ชี้แจงและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้อื่น

เป็นวิธีที่ทำให้ภาครัฐสามารถได้ประเด็นไปศึกษาทำความเข้าใจและค้นหาข้อมูลต่อไป รวมทั้งได้รับฟังคำอธิบายในประเด็นที่มีการส่งความเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นเจ้าของข้อความนั้นๆ

ได้มีการประกาศเผยแพร่สำเนาข้อความที่เป็นความคิดเห็นในลักษณะลายลักษณ์อักษรของแต่ละบุคคล กลุ่มคนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสาธารณชนเพื่อให้แน่ใจว่าทุกกระบวนการมีความโปร่งใสถูกต้อง

3.8.2 ข้อด้อย

ประชาวิจารณ์ไม่สามารถดำเนินการได้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องเลือกเฉพาะบางประเด็นที่วิเคราะห์แล้วมีประโยชน์โดยรวมกับข้อเสนอ นโยบาย และกฎข้อบังคับ ที่ส่งผลในวงกว้าง

3.9 การเขียนหรือให้ส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร (Written Submissions)

การให้เขียนและส่งความเห็นหรือข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ในการดำเนินการจะมีแบบฟอร์มที่เป็นฟอร์มมาตรฐานที่ใช้กันทั่วไปสำหรับกระบวนการปรึกษาหารือ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนโยบายและหรือกฎข้อบังคับเฉพาะด้าน

ซึ่งโดยปกติการกรอกฟอร์มนี้จะอนุญาตให้ทุกท่านที่ต้องการแสดงความคิดเห็นใช้เวลาในการกรอกฟอร์มแล้วส่งให้ภาครัฐภายใน 30 วัน ถึง 90 วัน นับตั้งแต่วันที่ขอให้แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและหรือกฎข้อบังคับนั้นๆ ถ้าเป็นประเด็นนโยบายที่มีความสลับซับซ้อนหรือเป็นประเด็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้างหรือมีผู้เกี่ยวข้องมาก จะให้เวลานานถึง 90 วัน เพื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบมีเวลาที่จะศึกษาหาหลักฐานที่เหมาะสมถูกต้องมานำเสนอในแบบฟอร์มที่ส่งไปเป็นลายลักษณ์อักษร ก่อถึง 8 ข้างล่างเป็นแบบสำหรับให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ใช้ในการให้ข้อคิดเห็นหรือเรียกว่าเอกสารประกอบการวิเคราะห์ RIA

กล่อง 8 : การปรึกษาหารือสาธารณะ สำหรับการให้ข้อคิดเห็น

เอกสารการวิเคราะห์ผลกระทบกฎหมายจะต้องมีคำเริ่มต้นของเอกสารว่า **การปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation)** และมีข้อมูลที่สำคัญดังนี้

ขอเชิญให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมายและกฎหมายหรือกฎข้อบังคับที่แนบไปด้วยนี้ สำเนาสามารถรับได้หรือดึงข้อมูลได้จากเว็บไซต์ของกรม.....
หรือ โดย อีเมลล์:.....หรือ โดยโทรศัพท์:..... ข้อมูลและความคิดเห็นนี้
จะต้องส่งให้ภายในเวลา.....ของวันที่..... เดือน.....ปี พ.ศ. ....ไปอยู่ที่อยู่นี้
.....หรือ โดย อีเมลล์ถึง .....

ความคิดเห็นทุกความคิดเห็น ที่ส่งไปเป็นลายลักษณ์อักษรนี้ ถือว่าเป็นเอกสารสาธารณะ

การส่งความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถดำเนินการได้ในทุกขั้นตอนของวงจรการจัดทำนโยบายสาธารณะตั้งแต่กำหนดประเด็นปัญหา การยกร่างนโยบายหรือกฎข้อบังคับ การแปลงนโยบายหรือกฎข้อบังคับสู่การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการให้ข้อมูลป้อนกลับมาสู่การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ในทุกขั้นตอนสามารถดำเนินการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมด้วยวิธีการส่งความคิดเห็นหรือข้อความเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ ถ้าภาครัฐจัดให้มีการส่งข้อความและความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นการพัฒนานโยบาย โดยมาตรฐานในการปฏิบัติภาครัฐจะเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับชนิดของประเด็นพัฒนาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้เป็นแนวทางในการให้ความคิดเห็น แต่ถ้าอยู่ระหว่างกระบวนการพัฒนานโยบาย ภาครัฐจะเผยแพร่เอกสาร การเสวนา ร่างรายงานหรือ RIA เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่โดยทั่วไป ส่วนใหญ่การให้ส่งความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรจะดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนานโยบายและมีเอกสารรายงานฉบับสุดท้ายของการวิเคราะห์ผลกระทบกฎหมายสำหรับการตัดสินใจ

การดำเนินการนี้เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะ อนุญาตให้ทุกฝ่ายได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและขอบเขตของปัญหา และความจำเป็นที่รัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงหรือมีแนวทางเลือกอื่นๆ ที่มีความเป็นไปได้ในการกำหนดปัญหาที่รวมถึงต้นทุนที่จะเกิดขึ้น ผลประโยชน์ที่จะได้รับ และเสนอแนวคิดอื่นๆ ก่อนที่จะตัดสินใจขั้นสุดท้าย

3.9.1 ข้อดี

ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบและบุคคลที่ให้ความสนใจในประเด็นนโยบายและกฎข้อบังคับนี้ ได้เสนอความเห็นต่อสาธารณะและมีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร

ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเตรียมหลักฐานเพื่อประกอบการให้ความเห็น

3.9.2 ข้อด้อย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางรายอาจไม่สามารถเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้อง ประเด็น และเอกสารอื่นๆ ในลักษณะที่เชื่อมโยงกันได้ หรือกล่าวอีกนัยก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สามารถพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นปัญหาได้ชัดเจน

วิธีการนี้ใช้เวลานานและความพยายามมาก เพื่อหาหลักฐานและบันทึกความคิดเห็นที่อ้างหลักฐาน

3.10 การตั้ง Web เพื่อเป็นช่องทางในการส่งข้อมูลข่าวสาร (Web forums)

การตั้งเว็บหรือการใช้ช่องสื่อสารสังคม เพื่อเป็นช่องทางในการส่งข้อมูลข่าวสารหรือความเห็นที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ภาครัฐได้ใช้วิธีการนี้ เพื่อการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม หรือเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร อย่างไรก็ตามการใช้วิธีนี้ ต้องระมัดระวัง เพราะจะต้องใช้ทรัพยากรมากในการบริหารจัดการอย่างมีนัยยะสำคัญ และอาจจะได้ข้อมูลที่ไม่ตรงประเด็น ส่วนใหญ่อาจเป็นข้อมูลไม่เกี่ยวข้องประเด็นนโยบายหรือข้อกฎหมายที่ต้องการความคิดเห็นหรือประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไข

3.10.1 ข้อดี

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่สามารถเข้าร่วมการกระบวนการปรึกษาหารือในวิธีอื่นๆ และไม่สะดวกที่จะเสนอในที่สาธารณะหรือส่งข้อความหรือความเห็นไปยังหน่วยงานเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงกระบวนการมีส่วนร่วมได้มากกว่าวิธีอื่นๆ แบบเก่าๆ

3.10.2 ข้อด้อย

จะได้ประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระหว่างหลายฝ่ายที่มีความเห็นไม่ตรงกัน รวมทั้งภาครัฐไม่สามารถควบคุมได้

เป็นวิธีการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นมากกว่าการให้ข้อมูลที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ และ

เป็นวิธีการที่ต้องใช้ทรัพยากรมากกว่าวิธีอื่นๆ ให้ต้นทุนสูงในการได้มาซึ่งข้อมูล หรือกล่าวอีกนัย เป็นวิธีที่ใช้ต้นทุนในการดำเนินการสูง

บทที่ 4

วิธีการหรือหนทางของการดำเนินการให้ได้คำปรึกษาหารือจากสาธารณะในวงจรรโยบาย (Public Consultation Approaches during the Policy Cycle)

ขั้นตอนของการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำปรึกษาหารือสาธารณะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ต้องทำความเข้าใจกับที่มาและขนาดของปัญหา

ขั้นที่สอง ตรวจสอบต้นทุนและผลประโยชน์ของแต่ละทางเลือกที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่สาม ค้นหาหรือสืบหาข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์จากสาธารณะชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นที่สี่ ทำความเข้าใจกับประเด็นที่นำไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ห้า ประเมินประสิทธิผลของกฎข้อบังคับ หรือหลังจากที่นำนโยบายและหรือกฎข้อบังคับสู่การปฏิบัติ

สำหรับขั้นตอนของการให้ได้มาซึ่งคำปรึกษาหารือเพื่อการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ควรกำหนดจำนวนครั้งของการให้คำปรึกษาหารือสาธารณะ เนื่องจากขนาดของผลกระทบของข้อเสนอกฎข้อบังคับและขอบเขตของผู้ที่ได้รับผลกระทบระหว่างกลุ่มในชุมชนที่ไม่เท่ากันและไม่เหมือนกัน บางกลุ่มได้รับผลกระทบน้อย บางกลุ่มได้รับผลกระทบมาก บางกลุ่มได้ประโยชน์ บางกลุ่มเสียประโยชน์ การจัดให้มีการปรึกษาหารือสาธารณะเพื่อการมีส่วนร่วมของ RIA ต้องเปิดกว้างต่อสาธารณะ และนำไปสู่การการตัดสินใจในการสรุปผล RIA ก่อนเสนอภาครัฐเพื่อใช้ประโยชน์กับการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

ในแต่ละขั้นตอนมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกัน ขั้นแรก คือ ต้องมีความเข้าใจในที่มาและขอบเขตของปัญหา และกำหนดหรือบ่งชี้ว่า ภาครัฐควรแทรกแซงตลาดหรือไม่

ขั้นที่สอง คือการกำหนดเพื่อบ่งชี้ทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา และชนิดของต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากแต่ละทางเลือกที่กำหนดไว้

ขั้นตอนสาม ได้แก่ ต้องการค้นหาหรือสืบหาประเด็นอื่นๆ ที่ไม่เคยมีการกล่าวถึงมาก่อนจากบุคคลอื่นๆ องค์กรอื่นๆ การได้มาซึ่งคำปรึกษาหารือสาธารณะในวงกว้าง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการดำเนินการในการกำหนดนโยบายและกฎข้อบังคับของภาครัฐ ซึ่งกระบวนการนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความสำคัญและรับทราบ รวมทั้งจัดการการได้มาซึ่งความเห็นและข้อมูลผ่านการเขียนหรือให้ส่งข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร (Written submissions) และต้องตอบประเด็นพร้อมให้เหตุผลว่า ทำไมประเด็นหนึ่งได้รับการนำไปใช้ ขณะที่บางประเด็นไม่ได้นำไปใช้ ให้ชัดเจนก่อนตัดสินใจขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ ทุกเหตุผลสำหรับการปรับปรุง กฎข้อบังคับให้แตกต่างจากที่เคยเสนอในฉบับแรก เป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องระมัดระวังและดำเนินการด้วยความโปร่งใส

ขั้นที่สี่ เป็นการกำหนดหรือบ่งชี้การแปลงนโยบายและกฎข้อบังคับสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องของเวลาว่า เมื่อไหร่กฎหมายหรือกฎข้อบังคับนี้จะส่งผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องการช่วงเวลาที่เหมาะสมพอเพื่อไปดำเนินการปรับปรุงระบบการผลิตหรือการจัดการซอฟต์แวร์

ขั้นที่ห้า คือการประเมินประสิทธิผลของการนำกฎข้อบังคับสู่การปฏิบัติไปแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งการประเมินควรดำเนินการเมื่อมีการบังคับใช้กฎข้อบังคับนั้นๆ ไปแล้ว 5 ปี โดยกระบวนการประเมินผลจะต้องเปิดให้เกิดการปรึกษาหารือเพื่อการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่ได้รับผลกระทบ และจากผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ

บทที่ 5

กรณีศึกษา (Case Study)

กรณีศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการเสียชีวิตและบาดเจ็บจากการจราจรบนท้องถนนในประเทศไทย ที่รัฐบาลห้ามไม่ให้เด็กที่อายุต่ำกว่า 6 ปี นั่งรถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นกรณีศึกษาที่เหมือนกับการใช้เป็นการศึกษาในคู่มือ RIA guideline ดังนั้น ขอแนะนำให้ผู้อ่านได้ศึกษาเรื่องนี้ควบคู่หรือเชื่อมโยงไปกับการศึกษากรณีศึกษาในคู่มือ RIA ซึ่งกรณีศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการทำแผนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับข้อเสนอแนะข้อบังคับนี้ในวงจรกิจจการทำงานนโยบายและกฎข้อบังคับ

หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลและรับผิดชอบกฎข้อบังคับนี้คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) หรือ (the Office of Consumer Protection : OCP) ซึ่งต้องดำเนินการให้ได้มาซึ่งคำปรึกษาหารือสาธารณะ โดยมี 6 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

5.1 ขั้นตอนที่หนึ่ง

เป็นการทำความเข้าใจในความเป็นมา และขอบเขตของปัญหา ว่าประเทศไทย มีองค์กรที่ทำหน้าที่รณรงค์เกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองเด็กไม่ให้ถูกฆ่า และได้รับบาดเจ็บจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ บางองค์กรร้องเรียนว่า มีเด็กต้องได้รับบาดเจ็บและล้มตายเพราะสาเหตุมาจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ ซึ่งสิ่งสำคัญต้องตรวจสอบหรือศึกษาขอบเขตของปัญหา สคบ.จำเป็นต้องรู้ว่ามียุวกที่อายุต่ำกว่า 6 ปี จำนวนเท่าไรที่เดินทางด้วยรถจักรยานยนต์และได้รับบาดเจ็บล้มตาย ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหา ความเสี่ยงที่เด็กเหล่านั้น และมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ อื่นๆ ที่ใช้อยู่หรือไม่

ปัญหาอุปสรรคหลักของการศึกษานี้ก็คือ การบ่งชี้ผลกระทบของปัญหาต่างๆ ยากมาก อย่างเช่นครอบครัวที่เคยประสบปัญหาเด็กบาดเจ็บล้มตายจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์

การวิเคราะห์ว่าใครเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือการทำแผนที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำเป็นต้องเลือกศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เคยขอคำปรึกษากับ สคบ. เพื่อพัฒนาความเข้าใจในธรรมชาติและขอบเขตของปัญหาการบาดเจ็บและล้มตายของเด็กอันเนื่องมาจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์

สคบ. ซึ่งเป็นผู้เสนอแนะข้อบังคับนี้ จำเป็นต้องกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบาดเจ็บล้มตายของเด็กจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ อาจต้องตั้งคำถามว่าใครเป็นคนเก็บข้อมูลอัตราการบาดเจ็บและล้มตายของเด็กจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ จากการค้นหาวิจัยในอินเทอร์เน็ตก็พบว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้เก็บข้อมูลดังกล่าว หน่วยงานรัฐบาลโดยปกติจะมีการจัดทำข้อมูลต่างๆ และโพสต์บนเว็บไซต์ แต่หลายข้อมูลไม่ปรากฏบนเว็บไซต์และเป็นข้อมูลไม่ทันสมัย อย่างไรก็ตาม ได้ติดต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อหาข้อมูล ซึ่งบางข้อมูลอาจไม่ได้เผยแพร่และอาจเป็นประโยชน์ในการคำนวณหรือประเมินขอบเขตของปัญหา

การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตยังพบอีกว่า ยังมีองค์กรในประเทศไทยที่มีการเผยแพร่หรือรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลการบาดเจ็บและล้มตายของเด็กจากการเดินทางบนท้องถนนด้วยรถจักรยานยนต์ ได้แก่

- องค์กรช่วยเหลือเด็ก (Save the Children Thailand)
- มูลนิธิป้องกันอุบัติเหตุแห่งเอเชีย (มูลนิธิ เอไอพี) (Asian Injury Prevention (AIP) Foundation)

- ศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย (Thailand Accident Research Center)
- กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (National Statistical Office)

สคบ. ควรต้องจัดประชุมพบปะกับองค์กรต่างๆ ข้างต้นเพื่อสืบค้นว่า หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้มีข้อมูลที่ไม่ได้เผยแพร่แต่เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดขอบเขตและที่มาของปัญหา จะทำให้การประเมินผลกระทบกฎหมาย (RIA) มีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น นอกจากนี้อาจได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือนักวิจัยที่ทำงานวิจัยด้านนี้ในสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัย

นอกจากนี้การค้นหาวิจัยในอินเทอร์เน็ต ยังมีรายงานเกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนนที่จัดทำโดยองค์กรระหว่างประเทศหรือหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ เช่น

- องค์การอนามัยโลก (World Health Organization)
- ธนาคารโลก (World Bank)
- ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asia Development Bank)
- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก APEC
- สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN)
- องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD)

รายงานหลายฉบับที่จัดทำโดยองค์กรระหว่างประเทศหรือภาครัฐในต่างประเทศ จะเสวนาหรือวิเคราะห์เกี่ยวกับอุบัติเหตุทางถนนของเด็ก และในเอกสารจะมีที่อยู่ของผู้เขียน ซึ่งก็สามารถใช้เป็นข้อมูลในการติดต่อกับผู้เขียนเพื่อขอรายละเอียดเพิ่มเติม อาจจะเป็นทางอีเมล เช่น การเสวนาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือวิธีการประมวลข้อมูล, ข้อจำกัดของข้อมูล, สิ่งที่ค้นพบในวิจัย และการสืบค้นงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องบรรณานุกรม เป็นที่แสดงเอกสารของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเขียนรายงานหรือเอกสารวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะทำให้สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์กับการกำหนดขอบเขตของปัญหาและอื่นๆ นอกจากนั้น ยังสามารถหาข้อมูลวิจัยทางวิชาการ ที่มีโรงพยาบาลและสถาบันการศึกษาในประเทศไทยหลายแห่งได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนน ซึ่งรวบรวมผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บและล้มตายของเด็กบนท้องถนนด้วย เช่น

- โรงพยาบาลจังหวัดขอนแก่น
- โรงพยาบาลรามธิบดี
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นอกจากนี้ วิธีการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำปรึกษาหารือสาธารณะหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรดำเนินการในลักษณะการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชุมพบปะเพื่อเสวนากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น และหรืออาจจะใช้อีเมลล์หรือโทรศัพท์ เพื่อติดต่อประชุมกับองค์กรระหว่างประเทศและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนน

สคบ. จะต้องวิเคราะห์กลุ่มของข้อมูลที่มีความแตกต่างจากที่เคยมีหรือเป็นข้อมูลใหม่ๆ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่กล่าวมาแล้วข้างต้น วิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเบื้องต้นขอบเขตของปัญหา โดยวิธีการประมาณการที่ดีที่สุดต้องเป็นการประเมินเป็นช่วงจากต่ำไปหาสูง และควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและแสดงผลการวิเคราะห์และข้อค้นพบของธรรมชาติและขอบเขตของปัญหาที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทยเป็นผู้ให้ในขั้นตอนแรกของกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ (Public consultation) โดยเฉพาะในเรื่องที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญในขอบเขตของปัญหา วัตถุประสงค์ของการจัดทำประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อต้องการที่จะให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับรู้และยอมรับในประเด็นที่เสนอเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหาและเสวนาแนวทางแก้ไขปัญหาที่มีศักยภาพสูง

5.2 ขั้นตอนที่สอง

นี่เป็นการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทำแผนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะเพื่อการมีส่วนร่วม ซึ่งจะพิจารณาจากผลกระทบข้อเสนอโยบบาย และหรือกฎหมายข้อบังคับที่ส่งผลกระทบให้เกิดต้นทุนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนั้นๆ

การห้ามไม่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี เดินทางด้วยรถจักรยานยนต์จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อครอบครัวที่มีเด็กเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี และต้องใช้รถจักรยานยนต์เพื่อการเดินทางเป็นหลัก สคบ. ควรบ่งชี้หรือกำหนดและจัดให้มีการพบปะกับกลุ่มตัวอย่างที่มาจากศูนย์ดูแลเด็กเล็กก่อนเข้าโรงเรียน หรือโรงเรียนอนุบาล เพื่อเสวนาและหาวิธีการที่ดีที่สุดของการเก็บข้อมูลจากครอบครัวที่อาจจะได้รับผลกระทบเกี่ยวกับต้นทุนที่กำลังจะเกิดขึ้น เพราะการขนส่งด้วยรถจักรยานยนต์มีราคาถูกและรวดเร็วที่สุดสำหรับครอบครัวเหล่านั้น เมื่อเทียบกับทางเลือกการเดินทางด้วยวิธีอื่นๆ

ผลลัพธ์ที่อาจคาดไม่ถึงในข้อเสนอที่จะห้ามไม่ให้เด็กเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ ประกอบด้วยครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจไม่สูง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึงทางเลือกการเดินทางโดยการขนส่งสาธารณะได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัวที่ต้องส่งเด็กเข้าไปที่ศูนย์ดูแลเด็กเล็กก่อนเข้าโรงเรียน อาจจำเป็นต้องประมาณการจำนวนครอบครัวและจำนวนเด็กเล็กที่ต้องเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนที่อาจจะถูกผลกระทบจากกฎหมายข้อบังคับนี้ สคบ. จำเป็นต้องปรึกษากับหลายหน่วยงานของรัฐที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเด็กเล็กที่ต้องเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะของรัฐได้ หรือไม่มีทางเลือกอื่นๆ นอกจากเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ ดังนั้น สคบ. จำเป็นต้องประชุมหรือพบปะกับ

- กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport)
- กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education)

นอกจากนี้ข้อห้ามดังกล่าวอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อมอเตอร์ไซค์รับจ้าง หรือผู้ดำเนินธุรกิจมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือ ได้แก่

- สมาคมรถจักรยานยนต์รับจ้าง (Motorcycle Taxi Association)
- บริษัทหรือองค์กรเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์รับจ้าง (Motorcycle Taxi Operators)

สคบ. จำเป็นต้องคำนวณต้นทุนในการใช้มอเตอร์ไซค์และการเดินทางด้วยวิธีการอื่นๆ ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายท่านหลายกลุ่มอาจมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการให้ข้อมูลและเหตุผลในการประเมินต้นทุน โดยองค์กรที่ต้องเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือได้แก่

- สมาคมผู้ประกอบการรถจักรยานยนต์ (Thai Motorcycle Enterprises Association)
- กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport)
- มหาวิทยาลัย นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐศาสตร์ขนส่ง

การประมาณการค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบังคับใช้กฎหมาย และการนำกฎข้อบังคับไปบังคับใช้ รวมถึงการควบคุม จะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการกำหนดผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการห้ามไม่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี เดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ สคบ. ควรปรึกษากับ

- กลุ่มตัวอย่างของครอบครัวที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากข้อห้ามนี้ (A sample of affected families)
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Royal Thai Police Headquarters)
- กรมการขนส่งทางบก(Department of Land Transport)

5.3 ขั้นตอนที่สาม

เป็นการให้ข้อมูลตอบกลับและการยืนยันเกี่ยวกับการเปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์ของข้อเสนอกฎข้อบังคับกับแนวทางเลือกอื่นๆ และ สคบ. จะต้องจัดทำและเผยแพร่กระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องการประเมินผลกระทบของการออกกฎหมาย (RIA) ในเว็บไซต์ของ สคบ. และลงในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีผู้คนนิยมอ่านมากๆ และเปิดช่องทางให้แสดงความเห็นหรือข้อวิจารณ์ในข้อเสนอกฎข้อบังคับนี้

สคบ. อาจจะทำให้มีการประชุมสาธารณะเพื่อพบปะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยอนุญาตให้ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบตั้งแต่ระดับต่ำสุด ถึงระดับสูงสุดจากการขอเสนอการห้ามไม่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี เดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นกับข้อห้ามนี้ และผู้ประกอบการหรือธุรกิจรถจักรยานยนต์รับจ้างได้เข้ามานำเสนอประเด็นที่กลุ่มได้รับผลกระทบจากข้อห้ามนี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปฏิกริยาของสาธารณะชนต่อข้อเสนอนี้ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบว่าจะจัดหรือไม่จัด

5.4 ขั้นตอนที่สี่

สคบ. ต้องเผยแพร่ผลการประเมินผลกระทบกฎหมาย (RIA) ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอของประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นจากการปรึกษาหารือในขั้นตอนที่สาม รวมทั้งเหตุผลสำหรับการตัดสินใจของภาครัฐที่จะดำเนินการกับข้อเสนอนี้ต่างๆ โดย สคบ. อาจจะทำร่างข้อสรุปสุดท้ายที่ได้จากข้อคิดเห็นต่างๆ จากการปรึกษาหารือ

5.5 ขั้นตอนที่ห้า

เป็นขั้นตอนของการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการตัดสินใจของภาครัฐในการดำเนินการนำข้อเสนอกฎข้อบังคับสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องการปรึกษาหารือ คือ ระยะเวลาของการบังคับใช้กฎข้อบังคับ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบนี้ ประกอบด้วย

- สมาคมรถจักรยานยนต์รับจ้าง (Motorcycle Taxi Association) และสมาคมอื่นๆ ที่เป็นตัวแทนทางเลือกการเดินทางด้วยวิธีอื่นๆ
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Royal Thai Police Headquarters)
- กรมการขนส่งทางบก (Department of Land Transport)

5.6 ขั้นตอนที่หก

เมื่อข้อเสนอกฎข้อบังคับถูกนำไปใช้หลายปี สคบ. ควรจะต้องติดตามและประเมินผลเพื่อให้แน่ใจว่ากฎหมาย กฎข้อบังคับสามารถดำเนินการได้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายที่ตั้งไว้ คือสามารถป้องกันไม่ให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ต้องบาดเจ็บและล้มตายที่เกิดจากการเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ได้ ซึ่งในขั้นนี้อาจต้องขยายการปรึกษาหารือสาธารณะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนานโยบายตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1-4

บทที่ 6

การจัดทำแผนปฏิบัติการการให้คำปรึกษา (Consultation Plan)

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการทำแผนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการคัดเลือกวิธีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำปรึกษา ควรมีการจัดเป็นแผนโดยมีโครงสร้างที่สำคัญ ดังนี้

- ใครในภาครัฐที่ทำหน้าที่อนุมัติแผนการให้คำปรึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการการให้คำปรึกษาสาธารณะ เพื่อเสวนาและให้ความเห็นต่อแผนการดำเนินงาน
- พนักงานรัฐต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการวันต่อวัน ภายใต้กระบวนการให้คำปรึกษาหารือสาธารณะ
- กำหนดหรือบ่งชี้ประเด็นนโยบายหลัก
- กำหนดหรือบ่งชี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบและถูกเลือกให้เข้ามาสู่กระบวนการให้คำปรึกษาหารือสาธารณะ
- ประเมินความเสี่ยงของการกำหนดหรือเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจจะเข้ามาสร้างความเสียหายให้กระบวนการทบทวนนโยบายและกฎข้อบังคับ
- ประเมินผลและตัดสินใจเลือกเพื่อเสนอวิธีการในการให้คำปรึกษาสาธารณะ
- กำหนดทรัพยากรและงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ
- วัน เวลา และระยะเวลาของแต่ละวิธีการในการให้คำปรึกษาสาธารณะ
- จัดทำแผน เตรียมการ (สถานที่ ห้องประชุม เครื่องมือประกอบการประชุมที่ต้องการ)
- รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ต้องเชิญเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือที่มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม
- จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือ
- ติดตามปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการปรึกษาหารือสาธารณะ

การจัดทำแผนการทำงานในแต่ละช่วงเวลา หรือตารางการปฏิบัติงาน (Gantt Chart) มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเพื่อใช้ประกอบการบริหารจัดการโครงการเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกับการจัดประชุมเพื่อทบทวนนโยบายหรือกฎข้อบังคับที่ต้องรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมาก พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายหลัก (Milestone) ที่จะต้องนำเสนอในที่ประชุม ก่อนมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือในวิธีการที่ถูกคัดเลือกมาแล้ว ตัวอย่างเช่น กำหนดการที่ต้องแจ้งล่วงหน้าจำเป็นต้องส่งหรือโฆษณาหรือบอกกล่าวล่วงหน้าในหนังสือพิมพ์ วันเชิญประชุมที่ต้องส่งให้ทราบล่วงหน้า และวันที่ต้องส่งเอกสารและหรือคำกล่าวของผู้ดำเนินรายการประชุมจำเป็นต้องเตรียมการล่วงหน้า กำหนดเวลาสุดท้ายที่ต้องทำให้เสร็จสำหรับการจัดการเตรียมการด้านโลจิสติกส์ เช่น การจองห้องประชุม เครื่องมือ และห้องอาหาร เป็นต้น กำหนดวันที่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการให้คำปรึกษาหารือสาธารณะ นอกจากนี้ Gantt Chart จะช่วยบ่งชี้หรือกำหนดการดำเนินงานของพนักงานรัฐที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละชิ้นงาน

การจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อการปรึกษาหารือสาธารณะ เอกสารจะต้องถูกแก้ไขให้ทันสมัยและหรือแก้ไข ยุทธศาสตร์และโลจิสติกส์ที่ต้องเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมกระบวนการปรึกษาหารือที่อาจจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม

บทที่ 7

การทำข้อตกลงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement)

การสื่อสารระหว่างภาครัฐกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเชิญให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วม นั้น มีความสำคัญอย่างมาก

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับ กระทรวง กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่า ต้องจัดเอกสารในการดำเนินการปรึกษาหารือสาธารณะ นำเสนอในเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงาน โดยจะต้องเตรียมข้อมูลอย่างน้อยในเรื่อง ดังนี้

- สรุปผลกระบวนการมีส่วนร่วมในการทบทวนนโยบายและหรือกฎข้อบังคับ ซึ่งรวมถึงจำนวนขั้นตอนของการจัดทำการศึกษาหารือสาธารณะก่อนการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
- เอกสารทุกชนิดบนเว็บไซต์ต้องสามารถดาวน์โหลดได้ เช่น ประเด็นนโยบาย ร่างรายงาน, และกระบวนการมีส่วนร่วม หรือขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อปรึกษาหารือหรือทบทวนการวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมาย ก่อนได้ข้อสรุป
- ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการประชุมเพื่อปรึกษาหารือทุกชนิด เช่น วัตถุประสงค์ วัน เวลา และห้องประชุม เป็นต้น
- ข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนและส่งข้อมูล ข้อความ ความคิดเห็น เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างไร
- กรอบเวลาในการยื่นหรือส่งข้อมูล ข้อความ ความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังหน่วยงานรับผิดชอบ
- การเผยแพร่ทุกข้อความ ข้อคิดเห็น ความเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- บุคคลที่สามารถติดต่อได้ ถ้าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสงสัยหรือต้องการสอบถามละเอียดเพิ่มเติมจะเป็นในรูปของที่อยู่อีเมล และเบอร์โทรศัพท์

7.1 การชวนเชิญเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือ

การส่งจดหมายทางอีเมลหรือไปรษณีย์ เพื่อชวนเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมภายในเวลาที่กำหนด และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตอบรับและยืนยันเข้าร่วมภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งควรส่งจดหมายเชิญออกไปก่อนมีการประชุมอย่างน้อย 2 สัปดาห์ และถ้าให้ดีที่สุดควรเป็น 4 สัปดาห์ สำหรับการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ เช่น การประชุมสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นในวงกว้าง และการเสวนาโต๊ะกลมที่ต้องการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประชุมจำนวนมาก การประชุมแบบนี้จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสในการเตรียมตัวเพื่อการเข้าร่วมประชุม เช่น การเตรียมข้อมูล ผลการศึกษา เพื่อนำเสนอในที่ประชุม เป็นต้น อีเมลเป็นวิธีการแบบตอบสอย้อนกลับ กล่าวคือการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยใช้อีเมล และผู้รับก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ภาครัฐต้องการเชิญให้เข้าร่วมเสวนาครั้งนี้ และจะเป็นหลักฐานสำคัญว่าภาครัฐต้องเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เฉพาะเจาะจงและเกี่ยวข้องกับข้อเสนอทางกฎหมายนั้นๆ และที่สำคัญช่วยลดข้อวิจารณ์สาธารณะว่าภาครัฐมิได้ตั้งใจที่จะปรึกษาหารือในประเด็นนี้กับเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น

การประชุมสาธารณะและการเชิญชวนให้มีการเสนอความเห็นสาธารณะด้วยวิธีการเขียนข้อความ เป็นลายลักษณ์อักษรและส่งให้หน่วยงานต้นสังกัด

7.2 การจับบันทึกผลลัพธ์ของการประชุมปรึกษาหารือ

ทำการบันทึกและจัดทำเอกสารสรุปประเด็นหรือสาระหลักที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสนอหรือหยิบยกขึ้นมาเสวนาในเวทีปรึกษาหารือ รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงานจากประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาในที่ประชุมดังกล่าวว่ามีความก้าวหน้าไปถึงไหน

7.3 การจัดการกับข้อความ ข้อมูล และความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ส่งมาให้หน่วยงาน

ต้องดำเนินการส่งจดหมายทางอีเมลหรือไปรษณีย์ แจ้งว่า ได้รับแล้วและขอขอบคุณเมื่อได้รับข้อความ ข้อมูลและความเห็นที่ส่งมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้คนหรือกลุ่มคน หรือองค์กรเหล่านั้นรับรู้ bahwa หน่วยงานรัฐได้รับข้อความ ข้อมูล หรือความเห็นไว้พิจารณาเรียบร้อยแล้ว

ภายหลังจากรัฐบาลได้ดำเนินการเลือกประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว หน่วยงานภาครัฐควรมีจดหมายอีเมลหรือมีจดหมายแจ้งกลับไปยังบุคคล ชุมชน และองค์กรที่ได้นำส่ง ข้อมูล ข้อความหรือประเด็นสำหรับใช้ในประกอบการพิจารณาข้อเสนอ นโยบายและกฎข้อบังคับนั้นๆ พร้อมระบุเหตุผลที่ได้เลือกหรือไม่เลือกข้อความหรือประเด็นที่เคยส่งมาใช้ประกอบในการพิจารณา

บทที่ 8

การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

การติดตามและประเมินผลผลการดำเนินการจัดเวทีปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐได้ประเมินหรือวิเคราะห์มูลค่าหรือคุณค่าของสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ช่วยเสริมกระบวนการพัฒนานโยบาย กฎข้อบังคับ และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและหรือบังคับใช้กฎหมายนั้นๆ และศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการทำให้การออกแบบหรือกำหนดนโยบายหรือกฎข้อบังคับเปลี่ยนไปจากของเดิม และเป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการโครงการจัดเวทีปรึกษาหารือสาธารณะเพื่อการมีส่วนร่วม และได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาด และปรับปรุงยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติของการจัดเวทีปรึกษาหารือสาธารณะในอนาคต ต่อไป

การประเมินผลจะต้องทบทวนทั้งปัจจัยภายในที่ภาครัฐต้องเผชิญในขณะที่ดำเนินการและปัจจัยภายนอกที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดเวทีปรึกษาหารือนี้

8.1 การทบทวนปัจจัยภายใน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในเวทีปรึกษาหารือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เหมาะสมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาในกระบวนการจัดเวทีปรึกษาหารือสามารถช่วยเสริมและสนับสนุน จนทำให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายหรือนโยบายเดิมก่อนการจัดเวทีปรึกษาหารือเพื่อการมีส่วนร่วม

การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับพัฒนานโยบายและพิจารณาชนิดของการสนับสนุน เช่น ข้อมูล ข่าวสาร และคำแนะนำ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้ความเป็นมาและขอบเขตปัญหา ต้นทุน และผลประโยชน์ และแนวทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่เสนอ มีความเข้าใจมากขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยทำให้เกิดการปรับปรุงเครือข่ายระหว่างภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่ การอำนวยความสะดวกของการประชุมพบปะกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบเฉพาะกลุ่มมีประสิทธิภาพมากแค่ไหน และช่วยทำให้รู้ว่า การจัดการการประชุมมีปัญหาอุปสรรค และควรแก้ไข ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างไร

การบริหารจัดการโครงการเพื่อจัดเวทีปรึกษาหารือ

ประเมินว่า การดำเนินการจัดเวทีปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นสาธารณะได้ประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ และเป็นไปได้ตามเวลาและงบประมาณที่กำหนดหรือไม่

กิจกรรมอะไรยังไม่ได้ดำเนินการ หรือทำได้ไม่สมบูรณ์ พร้อมระบุเหตุผล เพื่อใช้เป็นบทเรียนในการทำงานในอนาคต

มีรายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่วางไว้ไม่ได้เข้าร่วมในการประชุม พร้อมให้เหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือ

พิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์โดยใช้เป็นข้อมูลว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ถูกเชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้อาจต้องตัดออกจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะในครั้งถัดไป

8.2 การทบทวนปัจจัยภายนอก

ภาครัฐ ควรจัดให้มีการสำรวจเพื่อติดตามและประเมินผลคุณภาพการตอบกลับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักเกี่ยวกับข้อมูลหรือข้อความที่มีส่วนสนับสนุนต่อการพัฒนานโยบายของข้อเสนอแนะข้อบังคับ และสำรวจประเมินกระบวนการจัดเวทีปรึกษาหารือสาธารณะเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม รวมทั้งวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง ซึ่งการสำรวจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว หรือประชุมกลุ่มต่อกลุ่มในเวลาที่กำหนด

บทที่ 9

รายงานการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการจัดการในการ ปรึกษาหารือสาธารณะ

รายการเพื่อตรวจสอบว่าการจัดเวทีปรึกษาหารือสาธารณะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ
วิเคราะห์ประเด็นนโยบายและกฎข้อบังคับ

1. การวิเคราะห์ชนิดและผลกระทบของประเด็นนโยบายและกฎข้อบังคับ รวมทั้งการจัดกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ
2. จัดทำแผนที่และวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. วิเคราะห์ขอบเขตความรู้ในประเด็นนโยบาย ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของนโยบาย กฎข้อบังคับ และทางเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งเลือกวิธีการจัดการเวทีปรึกษาหารือเพื่อการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เหมาะสม
4. การจัดทำแผนเพื่อเตรียมการจัดเวทีการปรึกษาหารือ พร้อมตารางเวลาของแต่ละวิธีการจัดการเวทีปรึกษาหารือ และวางแผนเตรียมการต่างๆ เช่น สถานที่ ห้องประชุม เครื่องมือประกอบการปรึกษาหารือ เป็นต้น รวมทั้งรายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับเชิญให้เข้าร่วมในแต่ละเวที
5. จัดบันทึกการประชุม ประกอบด้วย ชื่อผู้ที่เข้าร่วมเวทีปรึกษาหารือทั้งภาครัฐ บุคคล และองค์กร วัน เวลา และสถานที่ของการประชุม ประเด็นที่ได้หยิบยกขึ้นมาเสวนาในที่ประชุม และประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุม
6. ปรับปรุงแผนการจัดการเวทีปรึกษาหารือ เมื่อต้องมีการจัดเวทีปรึกษาหารือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในแผน
7. ดำเนินการตอบกลับทุกข้อความหรือข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือบุคคลทั่วไปได้ส่งในลักษณะข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นว่ารับทราบและขอบคุณ
8. เผยแพร่ เอกสาร ข้อความ ข้อมูล และความเห็นที่รับเป็นลายลักษณ์อักษรบนเว็บไซต์ของผู้ที่เสนอนโยบายหรือกฎข้อบังคับ
9. รายงานผลการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของภาครัฐ พร้อมเหตุผลว่า ทำไมจะรับหรือไม่รับข้อความ ความเห็น ข้อมูล และอื่นๆ ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่งมาให้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในรูปของบุคคลหรือองค์กร
10. ประเมินผลประสิทธิภาพและประสิทธิผล
11. หลังจากได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละวิธีการที่ใช้ในการจัดเวทีปรึกษาหารือเพื่อทบทวนข้อเสนอ นโยบายและหรือกฎข้อบังคับ หรือกระบวนการจัดทำกฎข้อบังคับ รวมทั้งสรุปบทเรียนจากความผิดพลาดและความสำเร็จที่ผ่านมา (lessons learnt)

Advisors

Dr. Poramatee Vimolsiri

Secretary-General of National Economic and
Social Development

Mr. Charnchao Chaiyanukij

Permanent Secretary, Ministry of Justice

Dr. Pattama Teanravisitsagool,

Deputy Secretary-General of National
Economic and Social Development

Editor Team

Dr. Marayart Samootsakorn,

Expert on Real Sector Strategy, National
Economic and Social Development Office

Mr. Manin Sutiwatananiti,

Policy and Plan Analyst, Ministry of Justice

Ms. Patcharawan Ubonloet,

Policy and Plan Analyst, National Economic
and Social Development Office

Ms. Perada Suponpun,

Legal Officer, Ministry of Justice